

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii
Moldova

IMSP Spitalul Dermatologie și Maladii Comunicabile

Monitorizarea controlului infecției HIV în Republica Moldova, anul 2019

Chișinău, 2020

Cuprins

Context	1
Informații generale despre Republica Moldova	1
Informații generale referitoare la controlul infecției HIV în R. Moldova	1
Programul național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și ITS pentru anii 2016-2020.....	1
Măsurile de prevenire	2
Programe de prevenire HIV în rândul PCID	2
Programul de substituție cu opiacee	2
Programele de prevenire HIV în rândul LS	2
Programele de prevenire HIV în rândul BSB.....	3
Programele de prevenire HIV în rândul GRSI din sursele CNAM	3
Profilaxia și post expunere	3
Programele de prevenire HIV prin intermediul echipelor mobile	3
Situația epidemiologică, statistica de rutină.....	4
Testarea la HIV	4
Testarea la HIV în sistemul penitenciar, Dreapta Nistrului.....	5
Caracteristicile cazurilor HIV diagnosticate	5
Curba epidemică și dezagregarea după sexe a cazurilor HIV+ înregistrate	7
Vârsta la momentul stabilirii HIV+ și ponderea tinerilor printre cazurile HIV+ noi	8
Mediul de reședință a cazurilor HIV+ înregistrate	8
Depistarea precoce/tardivă a cazurilor HIV.....	8
Programe care înregistrează cazuri HIV.....	9
Cazuri HIV+ înregistrate în sistemul penitenciar	11
Căile probabile de infectare.....	12
SIDA.....	12
Decese	13
Decese HIV asociate.....	14
Persoane HIV+ în viață pe teritoriul țării	16
Persoane HIV+ în evidență activă.....	17
Necesități în TARV	18
Acoperirea cu TARV.....	18
Aderența la tratamentul ARV	19
Supresia virală	21
Transmiterea materno-fetală a infecției HIV	22
Co-infecții	23
Tuberculoza.....	23
Hepatitele virale	24
Incidența și prevalența HIV.....	25
Supravegherea epidemiologică de generația a 2-a	26
Estimări și prognoze	26
Estimarea numărului persoanelor din grupurile cu risc sporit de infectare HIV	26
Utilizarea opiaceelor injectabile printre PCID.....	28
Prognozarea dezvoltării epidemiei HIV (SpectrumEPP).....	29
Sumar.....	29
Numărul estimativ al persoanelor care trăiesc cu HIV pe grupuri de vârstă	30
Estimări: profilaxia transmiterii HIV de la mamă la făt	30
Estimarea deceselor cauzate de SIDA.....	31
Impactul măsurilor de profilaxie.....	31
Finanțarea controlului HIV în Republica Moldova	31
Cheltuielile pentru răspunsul național la epidemia HIV raportate la UNAIDS în baza matricei NASA.....	31
Surse:.....	32

Acronime și abrevieri (în ordine alfabetică)

ANP	Administrația Națională a Penitenciarelor, www.anpt.gov.md
ANSP	Agencia Națională de pentru Sănătate Publică, www.ansp.md
BNS	Biroul Național de Statistică, www.statistica.md
BSB	Bărbați care fac practică sex cu bărbații
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
CNC	Consiliul național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei, www.ccm.md
CTV	Consilierea și testarea voluntară în infecția HIV și hepatitele virale B și C
DN	Dreapta Nistrului (teritoriul din Dreapta Nistrului controlat complet de autoritățile Republicii Moldova)
ECDC	Centrul European de Prevenire și Control al Infecțiilor
FG	Fondul global de combatere a SIDA, tuberculozei și malariei, www.theglobalfund.org
GARPR, UNGASS	Progresele țării înregistrate în combaterea infecției HIV/SIDA – raport prezentat de țară UNAIDS
GRSI, populații cheie	Grupuri cu risc sporit de infectare HIV (persoane care injectează droguri, lucrătorii sexului, bărbații care practică sex cu bărbați)
HG	Hotărâre de Guvern
HIV	Virusul Imunodeficienței Umane
HVB	Virusul Hepatitei B
HVC	Virusul Hepatitei C
IBBS	Studiul integrat bio-comportamental în grupurile cu risc sporit de infectare
ITS	Infecții cu transmitere sexuală
LS	Lucrătorii sexului
Matricea NASA	Matrice standardizată în baza căreia UNAIDS colectează paralel cu raportarea GARPR datele referitoare la cheltuielile în domeniul HIV/SIDA (NASA - National AIDS Spending Assessment)
MSMPS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, www.msmps.gov.md
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
PCID	Persoane care injectează droguri
PN	Programul Național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală
PrEP	Profilaxia pre-expunere
PSS	Programe de schimb al seringilor
PTH	Persoane care trăiesc cu HIV
PTMF	Profilaxia transmiterii HIV de la mamă la făt
RM	Republica Moldova
SDMC	Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul Dermatologie și Maladii Comunicabile
SIDA	Sindromul Imunodeficienței Umane Dobândite
SIME TB	Sistem informatic de monitorizare a cazurilor de tuberculoză din Republica Moldova
SN	Stânga Nistrului (teritoriul de pe malul stâng al râului Nistru, necontrolat actualmente de autoritățile Republicii Moldova)
TARV	Terapie antiretrovirală
TSO	Tratament de substituție cu opiacee

Sumar

Infecția cu HIV în Republica Moldova continuă să prezinte o problemă prioritară de sănătate; epidemia HIV se consideră concentrată în grupurile cu risc sporit de infectare, în special în rândul BSB și PCID.

În anul 2019, în Republica Moldova au fost înregistrate 922 de cazuri noi HIV+, dintre care 221 - în teritoriile de est ale țării; cumulativ până la 31 decembrie 2019 în țară au fost înregistrate 13,706 cazuri HIV+. Printre cazurile înregistrate în anul 2019 - 59% sunt bărbați, 52,2% - sunt din mediul urban. Majoritatea persoanelor depistate cu infecția HIV sunt persoane tinere de vârstă reproductivă, sexual active. Incidența infecției HIV la 100 mii populație în segmentul de vârstă 0-39 ani a constituit 25,77 cazuri (a. 2018 – 25,47 cazuri), în segmentul de vârstă 15-24 ani – 20,61 cazuri (a. 2018 – 17,72 cazuri), iar în segmentul de vârstă 40 ani și mai mult – 19,73 cazuri (a. 2018 – 18,81 cazuri).

Context

Informații generale despre Republica Moldova

Republica Moldova este situată în sud-estul Europei. La nord, sud și est are frontieră cu Ucraina, iar la vest – cu România. Moldova a devenit independentă la 27 august 1991, este o republică parlamentară, președintele țării fiind ales de Parlament pentru un mandat de 4 ani.

Lungimea totală a frontierelor este de 1,389 km, 450 km cu România și 939 km cu Ucraina. Țara ocupă o suprafață de 33,843 km², din care 472 km² sînt ape.

Urmare a conflictului politic din anii 90, actualmente înghețat, teritoriul de pe malul stîng al râului Nistru nu este controlat de Guvernul Republicii Moldova.

Conform BNS (populația stabilă la începutul anului 2019, malul drept al râului Nistru), populația țării constituie 2 686,1 mii persoane. Din punct de vedere administrativ¹, Republica Moldova este divizată în 32 de raioane, 5 municipii (Chișinău, Bălți, Comrat, Bender și Tiraspol) și 2 regiuni cu statut special: Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia și Unitățile administrativ-teritoriale din Stînga Nistrului, cunoscute mai generic ca Transnistria; din 13.04.2017 statutul de municipiu îl mai capătă următoarele localități: Cahul, Ceadâr-Lunga, Edineț, Hîncești, Orhei, Soroca, Strășeni și Ungheni.

Informații generale referitoare la controlul infecției HIV în R. Moldova

Primul caz HIV+ în Republica Moldova a fost depistat în anul 1987.

Primul Program Național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală (PN) a fost aprobat în anul 1995 (HG 692/09.10.1995), apoi au urmat PN pe anii 2001-2005 (HG 482/18.06.2001), 2006-2010 (HG 948/05.09.2005), 2011-2015 (HG 1143/16.12.2010). PN pentru anii 2011-2015 a fost revizuit prin aprobarea unui nou program pentru anii 2014-2015 (HG 806/06.10.2014). La moment este în vigoare PN pentru anii 2016-2020 (HG 1164/22.10.2016).

Un alt element al angajamentului politic al țării, în vederea controlului și combaterii infecției HIV, îl constituie Consiliul național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei (CNC). CNC a fost constituit prin HG nr.825 din 03.08.2005 cu scopul de a contribui la implementarea eficientă a activităților din cadrul programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei prin atragerea, coordonarea, monitorizarea și gestionarea granturilor oferite de organizațiile internaționale ca răspuns la necesitățile țării în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului.

Începînd cu anul 2003 țara beneficiază de contribuții financiare substanțiale de la Fondul global de combatere a SIDA, tuberculozei și malariei (FG). Acestea au contribuit esențial la: intensificarea activităților de prevenire a răspîndirii infecției HIV și maladiilor cu transmitere sexuală, în special prin intervenții în rândul persoanelor cu risc sporit de infectare, fortificarea sistemului de laborator în vederea diagnosticării infecției și monitorizării pacienților cu HIV, asigurarea accesului universal la servicii de tratament, îngrijire și suport, fortificarea managementului programului național etc.

Programul național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și ITS pentru anii 2016-2020

Programul Național de Prevenire și Control al infecției HIV/SIDA și ITS pentru anii 2016-2020 (PN HIV/SIDA și ITS) a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 1164 din 22.10.2016. PN HIV/SIDA și ITS este o continuare a precedentului program și rămîne axat pe trei strategii de bază:

¹ Legea Nr. 764 din 27.12.2001 "Privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova"

- Prevenirea transmiterii HIV și infecțiilor cu transmitere sexuală, în special în populațiile-cheie.
- Asigurarea accesului universal la tratament, îngrijire și suport a persoanelor infectate cu HIV și infecții cu transmitere sexuală
- Asigurarea unui management eficient al Programului național

Spre deosebire de programul național precedent, în actualul PN HIV/SIDA și ITS au fost stabilite ținte mai ambițioase bazate pe datele estimate a populațiilor cu risc sporit de infectare HIV (PCID, LS, BSB, precum și partenerii sexuali și clienții acestor grupe). PN HIV/SIDA și ITS a fost elaborat în baza analizei de eficiență a costurilor (cost-eficiență, investment case) cu scopul optimizării fluxurilor financiare necesare pentru realizarea obiectivelor programului.

Măsuri de prevenire

Programe de prevenire HIV în rândul PCID

Programele de prevenire HIV în rândul PCID și partenerii lor sexuali au fost implementate în 40 de localități și în 18 instituții penitenciare de pe ambele maluri ale râului Nistru. Aceste proiecte au fost implementate prin intermediul a 10 ONG-uri și Administrația Națională a Penitenciarelor. În anul 2019 – 15,627 PCID au beneficiat de cel puțin două servicii (schimbul de seringi fiind unul de bază) de minimum 6 ori/an, din care 12,718 de beneficiari în sectorul civil și 2,909 de beneficiari în sistemul penitenciar.

Din anul 2015 pachetul comprehensiv de servicii de prevenire (schimbul de seringi, distribuirea de prezervative, informare, comunicare, educare, consiliere pentru testare la HIV, hepatite B și C, ITS, referirea la ARV și TSO) a fost completat cu servicii noi: testarea comunitară, oferirea serviciilor gender specifice, managementul supradozelor.

Rezultatele programelor de prevenire HIV în rândul PCID în anul 2019:

- 2,279,009 seringi distribuite;
- 411,515 prezervative distribuite;
- 86,940 materiale informaționale;
- 3,736 PCID antrenați în prevenirea supradozelor;
- 3,736 fiole de Naloxone au fost distribuite;

În anul 2019 a continuat implementarea serviciilor de prevenire prin intermediul a 30 de farmacii dintre care 4 de pe malul stâng, (inclusiv prin distribuirea de seringi, prezervative, șervețele cu alcool, materiale informaționale etc.) prin cartelele individuale ale beneficiarilor programelor de reducere a riscurilor, prin acest serviciu fiind acoperite 3,111 de beneficiari.

Programul de substituție cu opiacee

În anul 2019 serviciile de tratament de substituție cu opiacee (TSO) au fost decentralizate în 8 localități din țară și în 13 instituții penitenciare. La finele anului 2019, 552 PCID se aflau în TSO, din care 69 – în sistemul penitenciar. Pe parcursul anului 2019 - 617 beneficiari ai TSO au fost acoperiți cu cel puțin un serviciu de către serviciile de suport psiho-social pe parcursul perioadei de raportare. 564 persoane aflate în TSO au beneficiat de cel puțin 3 servicii din pachetul de servicii descris în program. La momentul de față programele de substituție cu opiacee sunt implementate exclusiv în teritoriile de pe malul drept al Nistrului.

Programele de prevenire HIV în rândul LS

Programele de prevenire în rândul LS au fost implementate în 30 de localități din țară de către 11 ONG-uri. 7,332 LS au beneficiat de cel puțin două servicii de minimum 4 ori/an (din care unul obligatoriu a

fost eliberarea prezervativului), inclusiv 5,354 de beneficiari de pe malul drept și 1,978 de beneficiari din teritoriile din Stânga Nistrului. Pachetul comprehensiv de acordare a serviciilor include: distribuire liberă de prezervative, informare, comunicare și educare, consiliere pentru reducerea riscurilor, educație de la egal la egal, referirea pentru asistență medicală, inclusiv testarea și consilierea la HIV, Sifilis, Hepatite B și C, testarea comunitară, managementul infecțiilor cu transmitere sexuală.

Pe parcursul anului 2019 au fost atinse următoarele rezultate:

- 678,613 prezervative distribuite;
- 37,910 materiale informaționale distribuite.

Programele de prevenire HIV în rândul BSB

Programele de prevenire în rândul BSB au fost implementate pe parcursul anului 2019 prin intermediul a 6 ONG-uri în 17 localități de pe ambele maluri ale Nistrului și 1 penitenciar de pe malul stâng. Au beneficiat de cel puțin două servicii de minimum 4 ori/an (din care unul obligatoriu este eliberarea prezervativului) – 4,376 BSB, din care 3,904 de pe malul drept și 472 de pe malul stâng. Pachetul comprehensiv de servicii oferit beneficiarilor a inclus: distribuire de prezervative inclusiv cu rezistență sporită și lubrifianți, consiliere de la egal la egal, informare, educare și comunicare, instruiri și consiliere pentru părinții LGBT și pentru beneficiari, testarea comunitară, consilierea pentru testarea la HIV, ITS, hepatite B și C, activități de informare în sistemul penitenciar.

Pe parcursul anului 2019 au fost atinse următoarele rezultate:

- 215,579 prezervative distribuite;
- 11,636 tuburi și 182,660 plicuri de lubrifianți distribuite;
- 3,039 materiale informaționale distribuite.

Programele de prevenire HIV în rândul GRSI din sursele CNAM

Până în 2017 serviciile de prevenire HIV în rândul GRSI au fost finanțate exclusiv din sursele Fondului Global de Combatere SIDA, Tuberculozei și Malariei (GFATM). În 2018, pentru prima dată în Republica Moldova a fost lansată finanțarea proiectelor de reducere a riscurilor din fondurile de profilaxie ale CNAM. În 2019 din sursele CNAM au fost finanțate 2 proiecte de prevenire în GRSI în valoare totală de 1.5 milioane lei, prin intermediul cărora au beneficiat de servicii de prevenire 1,148 PCID, 263 LS și 425 BSB.

Profilaxia pre și post expunere

În 2018, conform ultimelor recomandări ale OMS, prin ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. 162 din 02/07/2018 a fost aprobat Protocolul clinic național nr.313 "Profilaxia Pre-expunere (PrEP) la infecția cu HIV". Către sfârșitul anului 2019, în PrEP erau deja 90 de beneficiari (în special BSB). Pe parcursul a. 2019, 78 de persoane au beneficiat de profilaxie post-expunere (70 pe malul drept și 8 pe malul stâng), inclusiv 33 – în urma accidentelor profesionale (31 pe malul drept și 2 – pe malul stâng) și 45 – în urma accidentelor non-profesionale (39 – pe malul drept și 6 – pe malul stâng).

Programele de prevenire HIV prin intermediul echipelor mobile

Începând cu anul 2017 în Republica Moldova activează trei clinici mobile, care au oferit o gamă largă de servicii de prevenire pentru toate populațiile cheie, inclusiv și testarea cu utilizarea testelor rapide pe bază de sânge capilar pentru diagnosticarea HIV, Hepatitei virale B și C și a Sifilis-ului. Pe parcursul

anului 2019 Echipele mobile au continuat activitatea în cadrul a 2 ONG-uri ("Inițiativa pozitivă" și "TDV"), precum și în componența Centrului SIDA de la Tiraspol (teritoriile de est).

Echipele mobile prestează servicii precum:

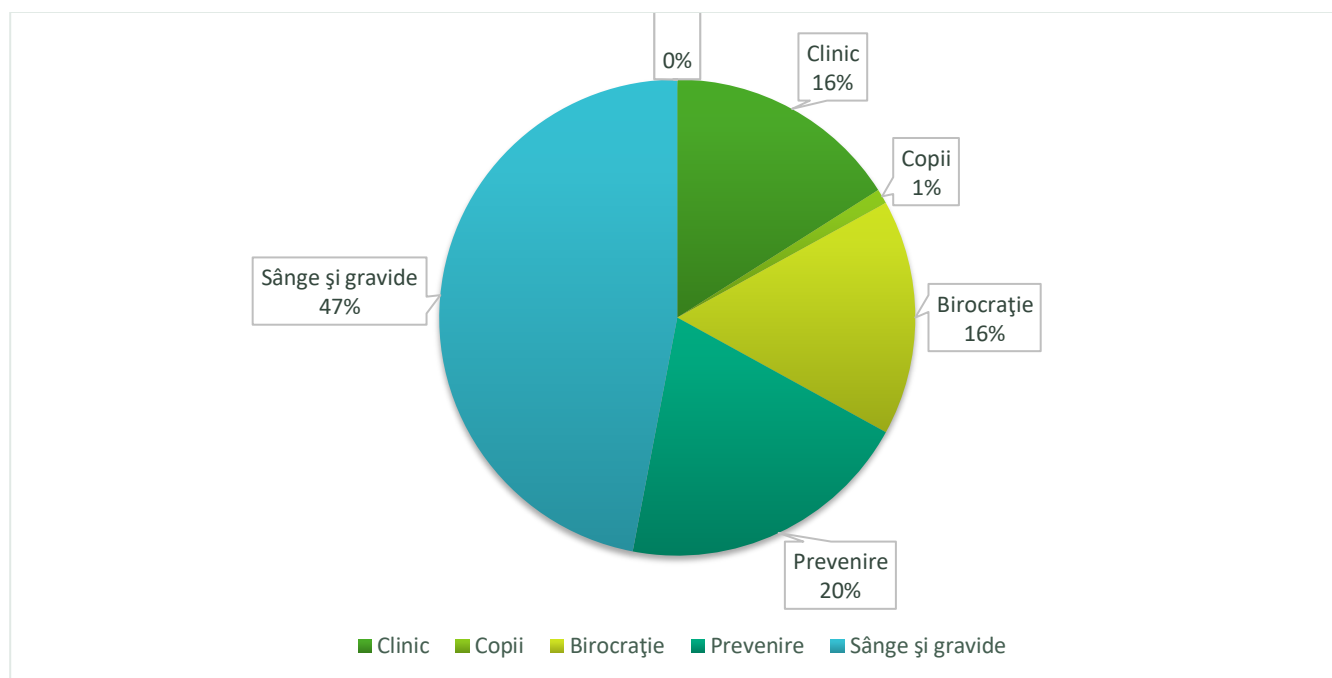
- schimbul de seringi;
- managementul supradozărilor;
- distribuția prezervativelor;
- activități de informare și educare cu privire la HIV;
- consiliere și testare voluntară la HIV, Hepatitele Virale și Sifilis;
- referire în serviciul medical etc.

Situația epidemiologică, statistica de rutină

Testarea la HIV

Pe parcursul anului 2019 - au fost efectuate 267,923 testări pentru depistarea simultană a anticorpilor anti-HIV1, anti-HIV2 și a antigenului HIV-1, inclusiv 170,426 de teste în populația generală, 18,348 în populațiile cu risc sporit de infectare și 79,149 de teste în cadrul serviciului de transfuzie a sângelui. Aproximativ 18% din totalul testelor efectuate la HIV (inclusiv serviciul de transfuzie a sângelui) sunt printre femeile însărcinate (47,814 de testări), 30% - printre donatori (79,149), 6,6% din testări - în grupurile cu risc sporit de infectare (dintre care 6,2% sunt efectuate în cadrul ONG-urilor și, respectiv, 0,4% - în cadrul instituțiilor medicale) (Figura 1).

FIGURA 1 DISTRIBUȚIA TESTĂRII LA HIV CONFORM PROGRAMELOR DE DEPISTARE A INFECȚIEI CU HIV, 2019

În contextul sporii accesibilității la testare a grupurilor cheie (PCID, LS, BSB) și a creșterii accesului grupurilor cu risc sporit de infectare cu HIV la serviciile de consiliere, ONG-urile implicate în activitățile de prevenire HIV au oferit servicii de testare comunitară în baza testelor rapide pe fluid oral și sânge capilar. În anul 2019 din totalul de 15,313 persoane testate la HIV (în 2018 – 18,454), 94 de persoane au avut rezultat pozitiv, fiind ulterior confirmate și luate în evidență medicală, inclusiv 53 de persoane din grupurile cu risc sporit de infectare.

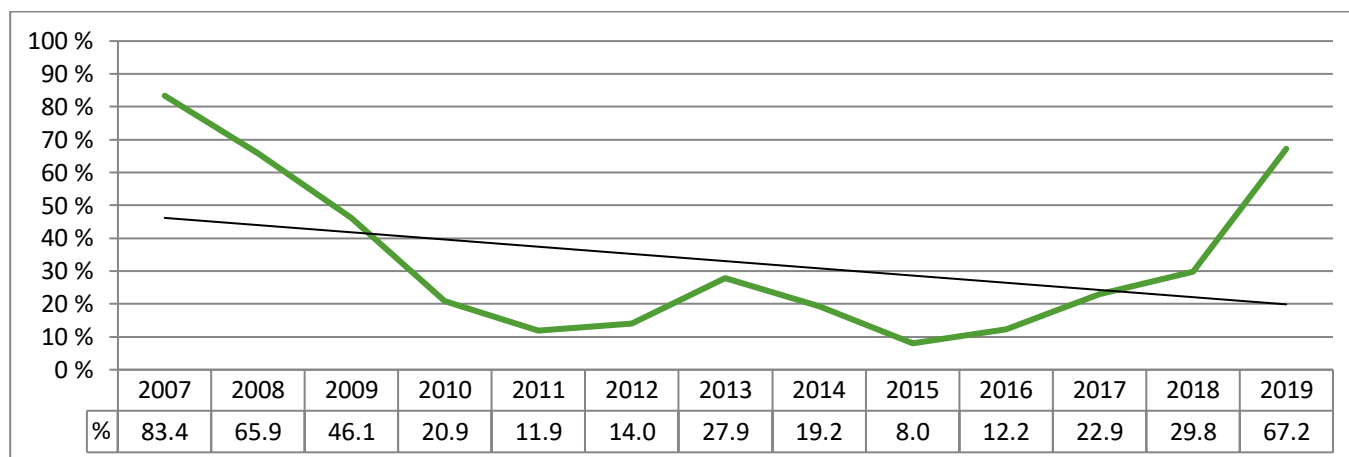
Conform rapoartelor ONG-urilor active în domeniu și statisticii administrative, pe parcursul anului 2019 au fost testați la HIV:

- PCID – 7,922 persoane (10,175 în 2018), dintre care confirmați și luați în evidență medicală - 19 persoane (38 persoane în 2018);
- LS – 4,980 persoane (5,431 în 2018), dintre care confirmați și luați în evidență medicală - 19 persoane (19 persoane în 2018);
- BSB – 2,411 persoane (2,848 în 2018) dintre care confirmați și luați în evidență medicală - 15 persoane (19 persoane in 2018).

Testarea la HIV în sistemul penitenciar, Dreapta Nistrului²

În conformitate cu datele Direcției Medicale a Administrației Naționale a Penitenciarelor, pe parcursul anului 2019, au fost testați la HIV 67,2% din deținuții de pe malul Drept al Nistrului, înregistrându-se practic dublul valorii din a. 2018 a indicatorului de acoperire cu servicii de testare (Figura 2).

FIGURA 2 ACOPERIREA CU SERVICII DE TESTARE LA HIV ÎN CADRUL SISTEMULUI PENITENCIAR, REPUBLICA MOLDOVA, DREAPTA NISTRULUI, 2007-2019

TABELUL 1 NUMĂRUL DEȚINUȚILOR TESTAȚI LA HIV, REPUBLICA MOLDOVA, DREAPTA NISTRULUI, 2009-2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Număr deținuților testați la HIV	3014	1363	771	920	1913	1407	647	948	1751	2276	4514
Numărul total de deținuți	6535	6524	6480	6583	6853	7317	8054	7762	7635	7635	6716

Caracteristicile cazurilor HIV diagnosticate

În anul 2019 au fost înregistrate 922 cazuri HIV pozitive, printre care 46 (37 – Dreapta Nistrului, 9 – Stânga Nistrului) sunt femei gravide, statul HIV+ al cărora a fost stabilit la momentul luării în supravegherea medicală în calitate de gravide; numărul total de cazuri HIV înregistrate până la 31 decembrie 2019 constituie 13,706.

TABELUL 2 CAZURILE NOI HIV ÎNREGISTRATE ÎN PERIOADA 2008-2019, DUPĂ GRUPE DE VÂRSTĂ ȘI SEXE, REPUBLICA MOLDOVA³

Cazuri	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Total (din 1987)

² Datele referitoare la HIV în sistemul penitenciar din Stînga Nistrului nu sunt disponibile

³ În rezultatul îmbunătățirii calității datelor, unele cifre din tabel diferă de cifrele prezentate în rapoartele anuale precedente.

Republica Moldova	Total		799	700	705	723	767	714	831	815	828	832	905	922	13706
	Creșterea comparativ cu anul precedent, %		5,0	-12,4	0,7	2,6	6,1	-6,9	16,4	-2,0	1,6	0,5	8,8	1,9	-
	Cazuri HIV noi printre gravide		83	68	86	81	92	81	86	84	88	86	68	46	-
	Vârsta la stabilirea HIV+	0-14 ani	19	9	10	17	15	14	19	13	10	11	14	18	220
		15-24 ani	135	157	153	124	142	125	104	102	92	99	87	78	2817
		15-49 ani	733	646	651	638	688	624	719	703	696	687	760	745	12306
		Media, ani	32,1	32,0	32,0	33,5	33,1	33,7	34,8	35,4	36,4	36,4	37,0	38,1	-
		% 15-24 ani	16,9	22,4	21,7	17,2	18,5	17,5	12,5	12,5	11,1	11,9	9,6	8,5	20,6
		% 15-49 ani	91,7	92,3	92,3	88,2	89,7	87,4	86,5	86,3	84,1	82,6	84,0	80,8	89,8
	Sexul	Bărbați	444	400	348	382	381	382	450	459	469	467	536	544	7948
		Femei	355	300	357	341	386	332	381	356	359	365	369	378	5758
		Raportul bărbați /femei	1,25	1,33	0,97	1,12	0,99	1,15	1,18	1,29	1,31	1,28	1,45	1,44	1,38
		% bărbați	55,6	57,1	49,4	52,8	49,7	53,5	54,2	56,3	56,6	56,1	59,2	59,0	58,0
	Mediul de reședință	Urban	538	441	419	443	439	387	456	445	433	414	482	443	8747
Rural		261	259	286	280	328	327	375	370	395	417	423	479	4959	
%, urban		67,3	63,0	59,4	61,3	57,2	54,2	54,9	54,6	52,3	49,8	53,3	48,0	63,8	
Dreapta Nistrului	Total		456	442	462	495	486	470	583	572	599	615	680	701	9535
	Vârsta la stabilirea HIV+	0-14 ani	15	5	8	14	10	9	12	8	8	7	14	17	167
		15-24 ani	79	107	93	84	96	82	79	74	71	83	72	63	2018
		15-49 ani	413	410	423	435	438	413	502	488	501	504	570	561	8516
		Media, ani	31,5	31,9	32,2	32,9	32,7	33,4	35,1	35,6	36,2	36,2	36,5	37,9	-
		% 15-24 ani	17,3	24,2	20,1	17,0	19,8	17,4	13,6	12,9	11,9	13,5	10,6	9,0	21,2
		% 15-49 ani	90,6	92,8	91,6	87,9	90,1	87,9	86,1	85,3	83,6	82,0	83,8	80,0	89,3
	Sexul	Bărbați	246	250	230	265	244	264	317	332	337	354	415	416	5606
		Femei	210	192	232	230	242	206	266	240	262	261	265	285	3929
		% bărbați	53,9	56,6	49,8	53,5	50,2	56,2	54,4	58,0	56,3	57,6	61,0	59,3	58,8
	Mediul de reședință	Urban	270	241	242	271	230	214	290	275	283	271	333	300	5625
		Rural	186	201	220	224	256	256	293	297	316	343	347	401	3910
		%, urban	59,2	54,5	52,4	54,7	47,3	45,5	49,7	48,1	47,2	44,1	49,0	57,2	59,0
	Stânga Nistrului	Total		343	258	243	228	281	244	248	243	229	217	225	221
Vârsta la stabilirea HIV+		0-14 ani	4	4	2	3	5	5	7	5	2	4	0	1	53
		15-24 ani	56	50	60	40	46	43	25	28	21	16	15	15	799
		15-49 ani	320	236	228	203	250	211	217	215	195	183	190	184	3790
		Media, ani	32,9	32,2	31,8	34,9	33,8	34,3	34,2	35,0	36,9	37,2	38,5	38,7	-
		% 15-24 ani	16,3	19,4	24,7	17,5	16,4	17,6	10,1	11,5	9,2	7,4	6,7	6,8	19,2
		% 15-49 ani	93,3	91,5	93,8	89,0	89,0	86,5	87,5	88,5	85,2	84,3	84,4	83,3	90,9
Sexul		Bărbați	198	150	118	117	137	118	133	127	132	113	121	127	2342
		Femei	145	108	125	111	144	126	115	116	97	104	104	94	1829
		% bărbați	57,7	58,1	48,6	51,3	48,8	48,4	53,6	52,3	57,6	52,1	53,8	57,5	56,1
Mediul de reședință		Urban	268	200	177	172	209	173	166	170	150	143	149	143	3122
		Rural	75	58	66	56	72	71	82	73	79	74	76	78	1049
		%,	78,1	77,5	72,8	75,4	74,4	70,9	66,9	70,0	65,5	65,9	66,2	64,7	74,9

Curba epidemică și dezagregarea după sexe a cazurilor HIV+ înregistrate

Din 13,706 cazuri HIV+ înregistrate cumulativ din 1987, circa 58% constituie bărbați și 42% femei, ponderea bărbaților este mai mare în regiunile din Dreapta Nistrului comparativ cu Stânga Nistrului (58,8% și 56,1% respectiv); ponderea cea mai mică a bărbaților printre cazurile noi HIV+ a fost înregistrată în anul 2010 (49,4%). Ponderea bărbaților printre cazurile noi HIV+ înregistrate în ultimii 6 ani (2014-2019) este în creștere (de la 54,15% în 2014 la 59% în 2019).

FIGURA 3 NUMĂRUL CAZURILOR HIV+ ÎNREGISTRATE ANUAL, 2007-2019, REPUBLICA MOLDOVA

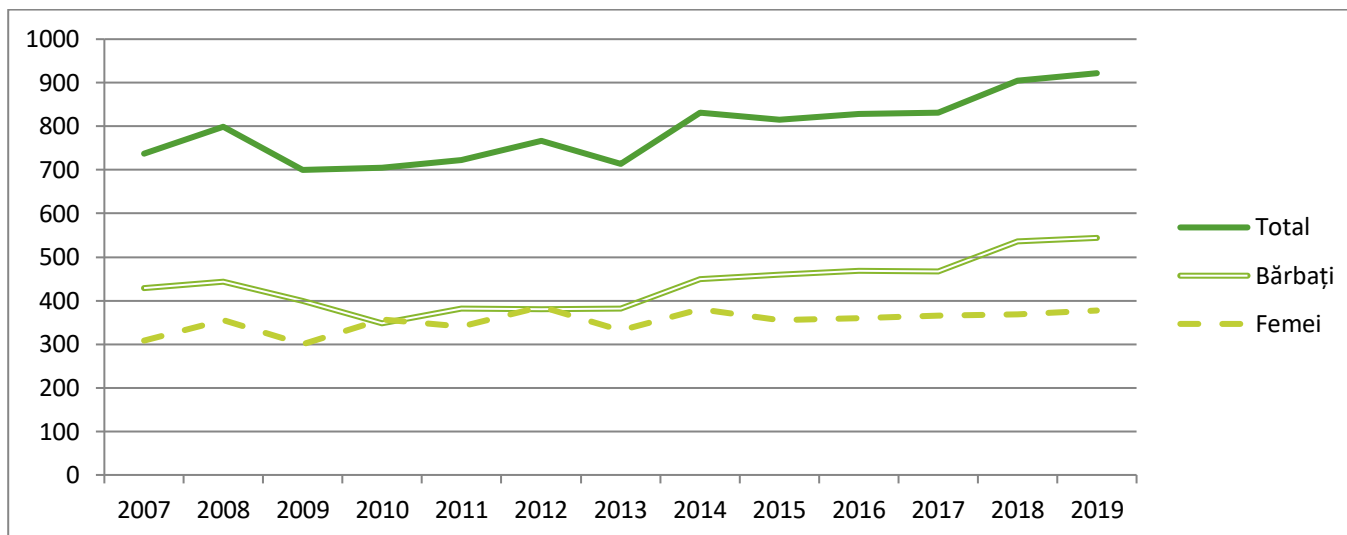

FIGURA 4 NUMĂRUL CAZURILOR HIV+ ÎNREGISTRATE ANUAL, 2007-2019, DREAPTA NISTRULUI

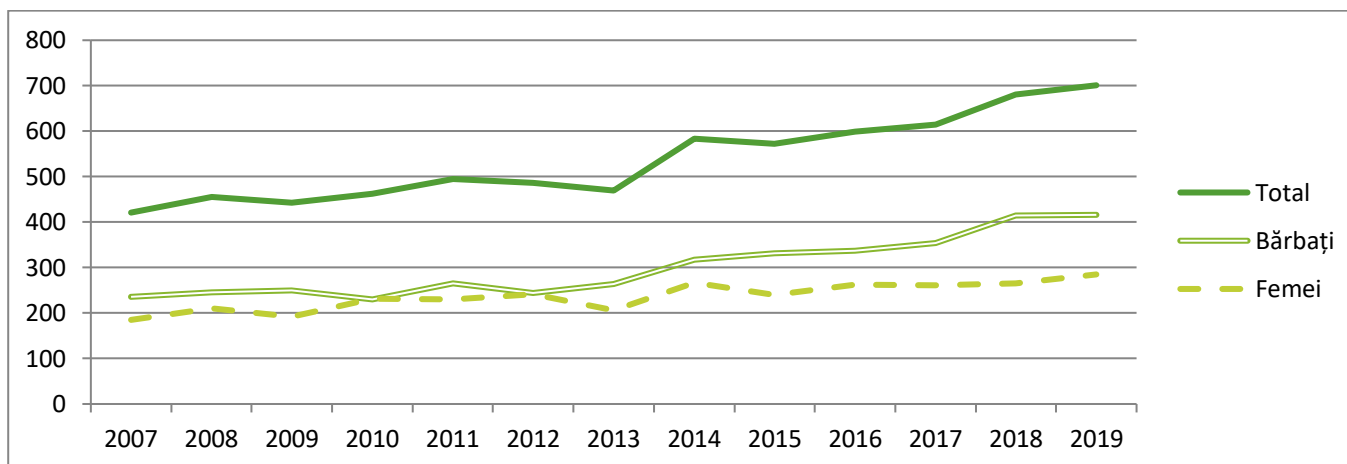
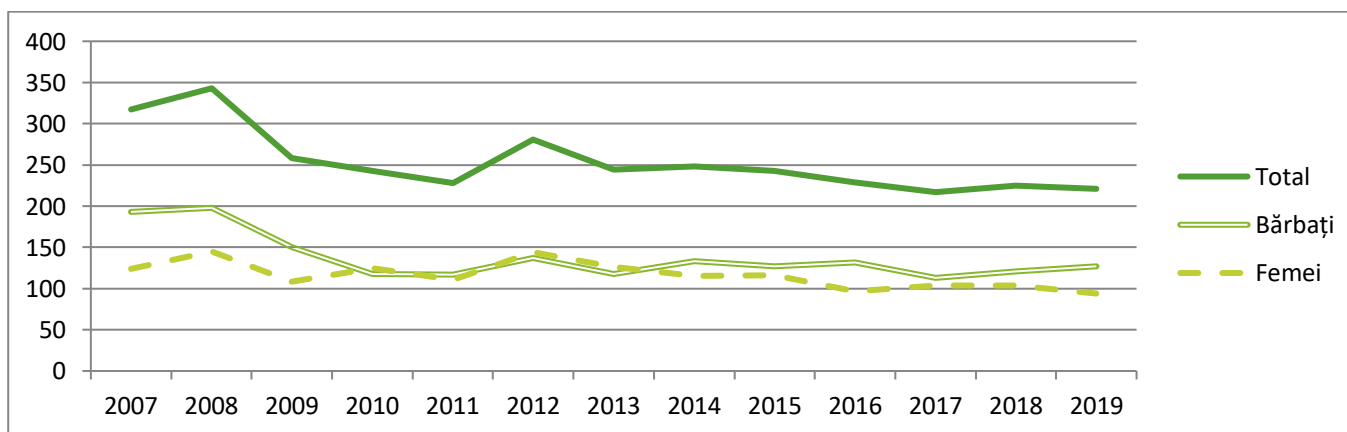

FIGURA 5 NUMĂRUL CAZURILOR HIV+ ÎNREGISTRATE ANUAL, 2007-2019, STÂNGA NISTRULUI

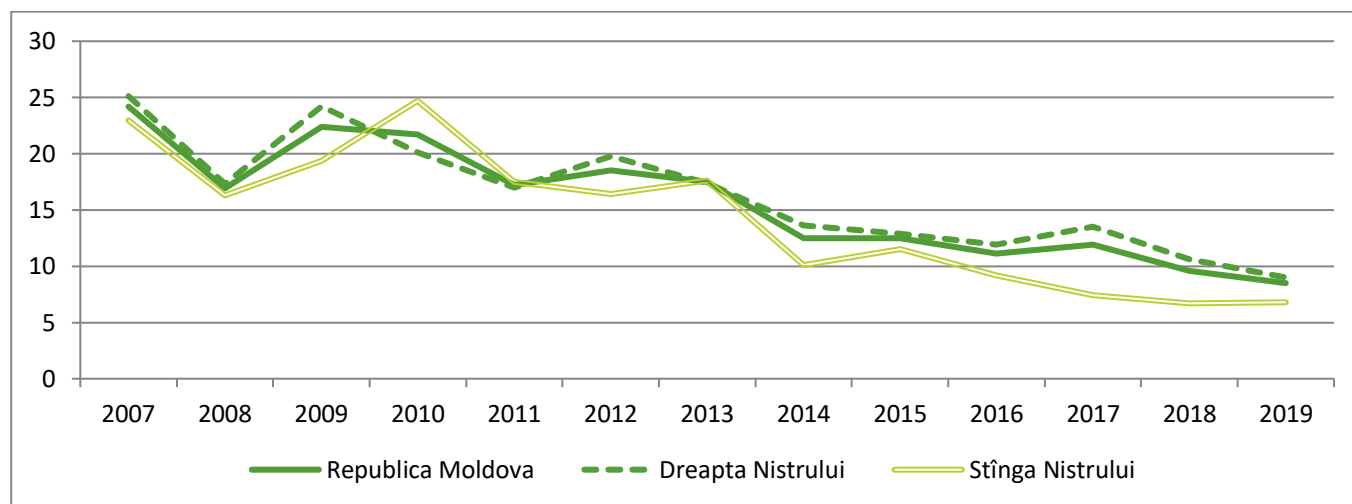

Vârsta la momentul stabilirii HIV+ și ponderea tinerilor printre cazurile HIV+ noi

Vârsta medie la momentul stabilirii statutului HIV+ în perioada 2007-2019 a fost în creștere continuă de la circa 31 ani în 2007 la 38 ani în anul 2019.

Ponderea tinerilor (vârsta de 15-24 ani la momentul stabilirii statutului HIV+) cumulativ din 1987 este de circa 20,6%, cu un procentaj mai mare în regiunile din Dreapta Nistrului (21,2%) comparativ cu cele din Stânga (19,2%), în timp aceasta scade esențial la 8,5% în a.2019 (Figura 6).

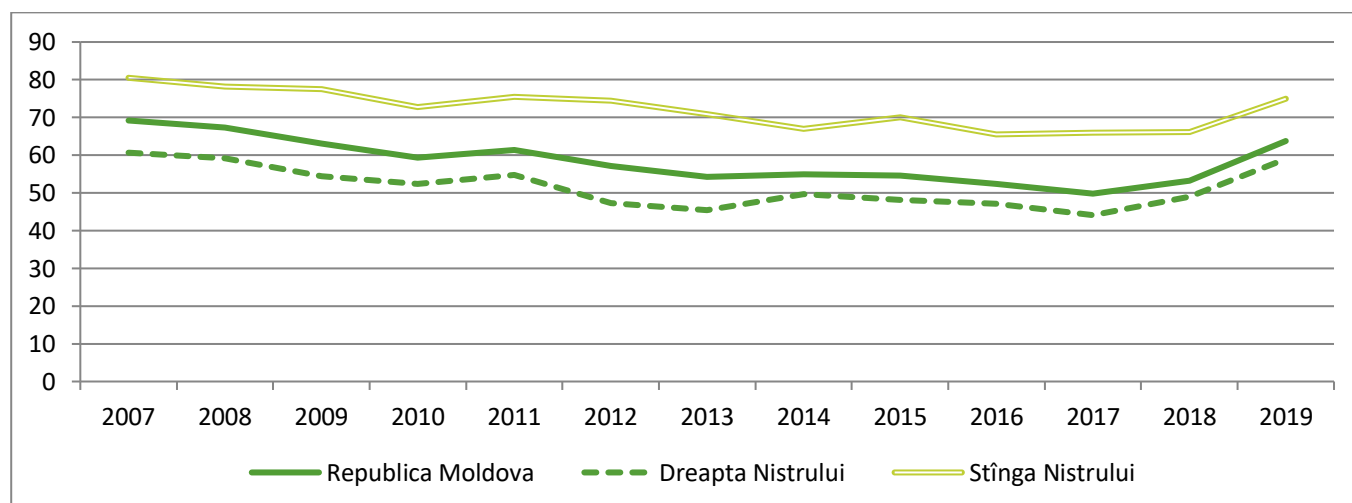
FIGURA 6 PONDAREA TINERILOR DE 15-24 ANI PRINTRE CAZURILE HIV+ NOI, REPUBLICA MOLDOVA, 2007-2019, %

Mediul de reședință a cazurilor HIV+ înregistrate

Printre numărul de cazuri HIV+ înregistrate, circa 63,8% sunt din mediul urban, cu un procentaj mai mic în regiunile din Dreapta Nistrului (59,0%), comparativ cu cele din Stînga Nistrului (74,9%). În timp, ponderea cazurilor noi înregistrate din mediul urban este în descreștere (de la 69,2% în anul 2007 până la 63,8% în 2019), de asemenea în Regiunile din Stînga Nistrului aceasta este constant mai mare comparativ cu Dreapta (Figura 7).

FIGURA 7 PONDAREA CAZURILOR NOI HIV+ DIN MEDIUL URBAN, REPUBLICA MOLDOVA, 2007-2019, %

Depistarea precoce/tardivă a cazurilor HIV

În anul 2019, 87,6% dintre cazurile HIV+ depistate au fost testate pentru determinarea cantitativă a nivelului de T limfocite (numărul absolut de celule CD4) pe parcursul anului (Tabelul 3), fără diferențe semnificative între regiunile din Dreapta Nistrului (87,9%) comparativ cu cele din Stînga (86,9%), indicatorul înregistrând valori mai mari comparativ cu anul precedent.

TABELUL 3 PERSOANE TESTATE LA CD4 ȘI NIVELUL ACESTUIA PRINTRE PERSOANELE HIV+ ÎNREGISTRATE ÎN 2015 - 2019.

		2015			2016			2017			2018			2019		
		RM	DN	SN	RM	DN	SN	RM	DN	SN	RM	DN	SN	RM	DN	SN
Număr persoane testate la nivelul CD4 printre persoanele HIV+ înregistrate în anul de referință		567	399	168	642	474	168	636	466	170	731	550	181	808	616	192
Ponderea persoanelor HIV+ testate la CD4 din cele înregistrate, %		69,4	69,6	68,9	77,2	78,6	73,4	76,2	75,4	78,4	80,8	80,9	80,4	87,6	87,9	86,9
Printre persoane testate la CD4	Număr persoane cu nivelul CD4 <350	282	217	65	309	256	53	325	265	60	362	291	71	381	310	71
	Număr persoane cu nivelul CD4 <200	131	98	33	229	203	26	190	159	31	212	178	34	274	230	44
	Ponderea persoanelor cu CD4 <200, %	23,1	24,6	19,6	35,7	42,8	15,5	29,9	34,1	18,2	29,0	32,4	18,8	33,9	37,3	22,9

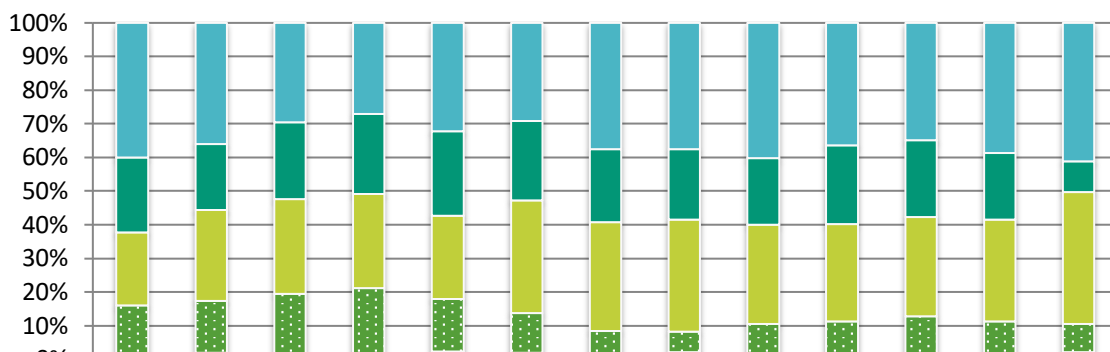
Printre persoanele investigate la nivelul CD4, din cele depistate în anul 2019, la 33,9% a fost înregistrat CD4<200, cu un procentaj mai mare în regiunile din Dreapta Nistrului (37,3%) comparativ cu Stânga (22,9%). În perioada 2016-2019, ponderea persoanelor la care a fost înregistrat CD4<200 în același an în care s-a înregistrat statutul HIV+ este esențial mai mare pentru regiunile din Dreapta Nistrului (42,8% în 2016, 34,1% în 2017, 32,4% în 2018 și 37,3% în 2019) comparativ cu cele din Stânga Nistrului (15,5% în 2016, 18,2% în 2017, 18,8% în 2018 și 22,9% în 2019).

Programe care înregistrează cazuri HIV

În perioada ultimilor 3 ani se atestă o creștere ușoară a ponderii cazurilor HIV depistate prin intermediul programelor de prevenire de la 36,4% (în 2016) la 41,11% în anul 2019 (vezi Figura 8). De menționat că creșterea ponderii cazurilor HIV înregistrate prin intermediul programelor de prevenire pe perioada 2016-2019 se datorează regiunilor din Dreapta Nistrului.

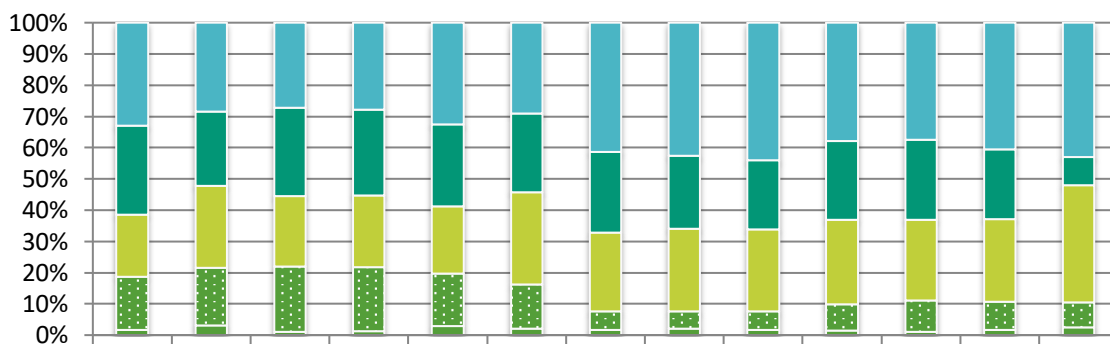
FIGURA 8 PROGRAME CARE DEPISTEAZĂ CAZURI HIV, REPUBLICA MOLDOVA, 2007 – 2019, %

Republica Moldova

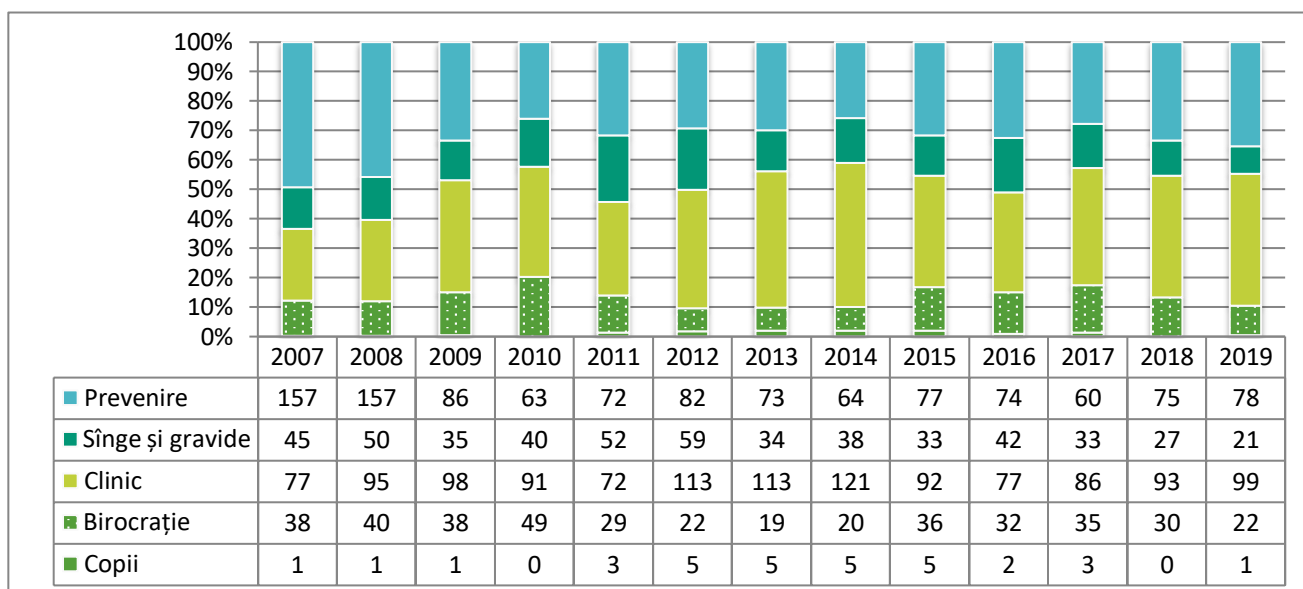

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Prevenire	296	287	206	190	233	223	267	312	328	298	288	348	379
Sînge și gravide	165	158	160	166	181	182	155	174	160	192	188	178	84
Clinic	161	215	197	196	179	256	231	275	241	236	244	272	362
Birocrație	110	124	130	142	112	91	47	52	71	82	96	91	78
Copii	8	15	6	6	17	15	13	17	14	11	9	11	19

Dreapta Nistrului

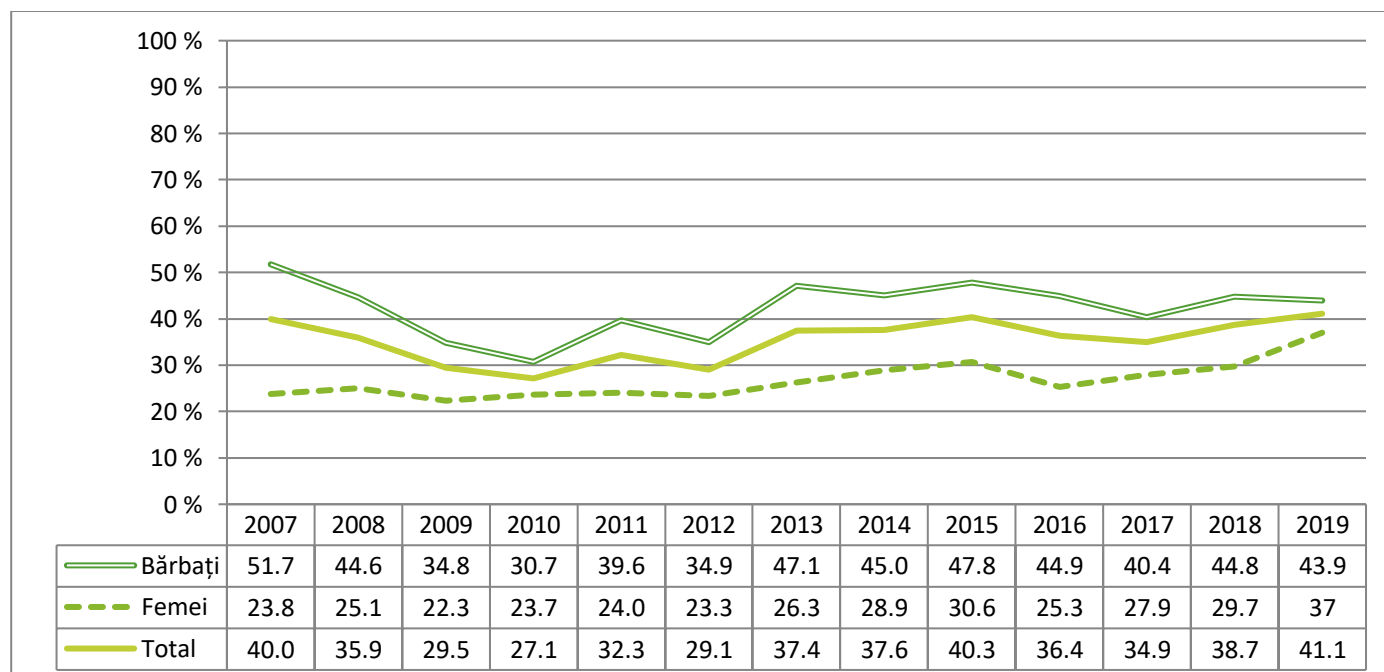

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Prevenire	139	130	120	127	161	141	194	248	251	224	228	273	301
Sînge și gravide	120	108	125	126	129	123	121	136	127	150	155	151	63
Clinic	84	120	99	105	107	143	118	154	149	159	158	179	263
Birocrație	72	84	92	93	83	69	28	32	35	50	61	61	56
Copii	7	14	5	6	14	10	8	12	9	9	6	11	18

Pe parcursul anilor, la dezagregarea după sexe, ponderea bărbaților HIV+ depistați prin intermediul programelor de prevenire este mai mare comparativ cu ponderea femeilor depistate prin intermediul acestor programe (Figura 9). Astfel ponderea bărbaților HIV+ depistați prin intermediul programelor de prevenire constituie 43,9% din numărul total de bărbați depistați în anul 2019, iar ponderea femeilor constituie 37,0%. Aceasta se explică prin faptul că în rândul beneficiarilor programelor de prevenire sunt mai mulți bărbați decât femei.

FIGURA 9 PONDERA CAZURILOR HIV DEPISTATE PRIN INTERMEDIUL PROGRAMELOR DE PREVENIRE, DEZAGREGAREA DUPĂ SEX, R. MOLDOVA, 2007-2019

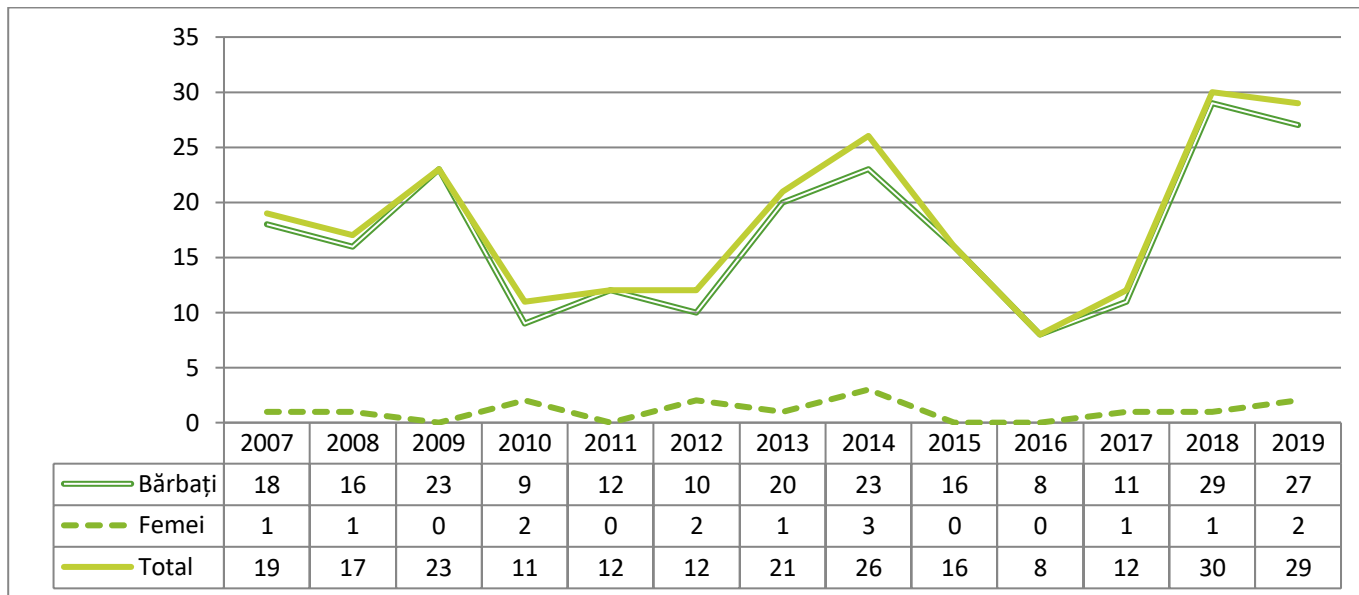

Cazuri HIV+ înregistrate în sistemul penitenciar

Pe parcursul anului 2019 în instituțiile Sistemului Penitenciar din Dreapta Nistrului au fost depistate 29 persoane HIV+, 2 femei și 27 bărbați, la sfârșitul anului 2019 în sistemul penitenciar din Dreapta Nistrului se aflau 154 persoane HIV+.

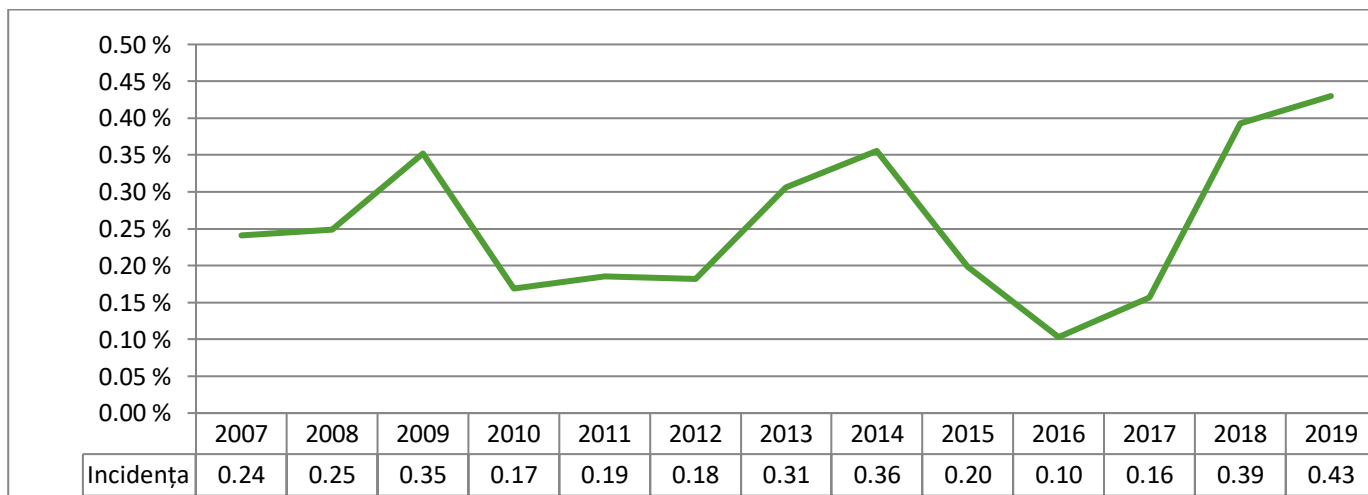
Pe parcursul anului 2019 în instituțiile Sistemului Penitenciar din Stânga Nistrului au fost depistate 25 persoane HIV+, 2 femei și 23 bărbați. La sfârșitul anului în instituțiile Sistemului Penitenciar din Stânga Nistrului se aflau 172 persoane HIV+.

FIGURA 10 DINAMICA ÎNREGISTRĂRII CAZURILOR HIV+ ÎN SISTEMUL PENITENCIAR, REPUBLICA MOLDOVA, DREAPTA NISTRULUI, 2007 – 2019

La sfârșitul anului 2019 în sistemul Penitenciar din Dreapta Nistrului 2,29% dintre deținuți trăiau cu HIV (prevalența); incidența cazurilor HIV+ noi în anul 2019 în sistemul Penitenciar din Dreapta Nistrului a constituit 0,43%, fiind înregistrate 29 de cazuri noi de infectare cu HIV (vezi Figura 11).

FIGURA 11 INCIDENȚA CAZURILOR HIV+ NOI ÎN SISTEMUL PENITENCIAR, REPUBLICA MOLDOVA, DREAPTA NISTRULUI, 2007 - 2019, %

Căile probabile de infectare

Conform ANSP, pentru anul 2019 calea probabilă de infectare predominantă determinată a rămas heterosexuale, care reprezintă 88,5% printre cazurile noi. Prin consumul de droguri injectabile s-au infectat 5,1% din cazuri, transmiterii homosexuale îi revin 3,7%, transmiterii de la mamă la făt – 2,6%.

SIDA

În 2019, la 287 persoane (inclusiv în teritoriile de Est - 43 persoane) a fost stabilit stadiul SIDA (a. 2018 – 364 și 72, respectiv). Din numărul total de cazuri SIDA, în 168 de cazuri (58,54%) maladia SIDA a fost

confirmată la persoane diagnosticate cu infecția HIV în a. 2019, iar în 182 de cazuri (63.4%) cazuri cu nivelul CD4<200, ce denotă o diagnosticare tardivă a persoanelor seropozitive. Cumulativ, numărul total de cazuri SIDA este stabilit la 4,112 persoane, ceea ce constituie 30,0% din numărul cumulativ de cazuri HIV+ înregistrate în țară. Cumulativ din 1987, stadiul SIDA s-a stabilit în pondere mai mare la bărbați comparativ cu femeile (31,6% la 27,8%).

TABELUL 4 CARACTERISTICILE CAZURILOR SIDA STABILITE, DEZAGREGAREA DUPĂ SEX, REPUBLICA MOLDOVA, 2019

			Până în 2012	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Total din 1987
Republica Moldova	Cazuri SIDA înregistrate, #	Total	1694	233	328	277	299	352	278	364	287	4112
		Bărbați	1082	120	193	170	182	201	169	212	180	2509
		Femei	612	113	135	107	117	151	109	152	107	1603
	% a cazurilor SIDA din cazurile HIV înregistrate cumulativ	Total	28,3	28,5	29,9	30,2	30,8	31,6	31,7	29,9	30,0	-
		Bărbați	29,6	29,8	31,4	31,9	32,5	33,2	33,4	31,5	31,6	-
		Femei	26,3	26,6	27,9	27,9	28,4	29,4	29,4	27,8	27,8	-
Dreapta Nistrului	Cazuri SIDA înregistrate, #	Total	1158	157	246	182	147	226	182	292	244	2834
		Bărbați	764	81	143	117	100	125	114	166	156	1766
		Femei	394	76	103	65	47	101	68	126	88	1068
	% a cazurilor SIDA din cazurile HIV înregistrate cumulativ	Total	29,9	30,1	31,9	31,9	31,3	31,8	31,6	29,3	29,7	-
		Bărbați	31,8	31,9	33,6	33,9	33,6	33,8	33,7	31,0	31,5	-
		Femei	27,0	27,5	29,5	28,9	28,2	29,0	28,7	26,9	27,2	-
Stânga Nistrului	Cazuri SIDA înregistrate, #	Total	536	76	82	95	152	126	96	72	43	1278
		Bărbați	318	39	50	53	82	76	55	46	24	743
		Femei	218	37	32	42	70	50	41	26	19	535
	% a cazurilor SIDA din cazurile HIV înregistrate cumulativ	Total	24,9	25,1	25,8	26,9	29,5	31,2	31,9	31,3	30,6	-
		Bărbați	24,9	25,2	26,5	27,5	30,1	31,9	32,8	32,5	31,7	-
		Femei	24,8	24,9	25,0	26,0	28,8	30,2	30,8	29,7	29,3	-

Decese

Pe parcursul anului 2019 au fost înregistrate 224 decese printre persoanele HIV+, cu vârsta medie la momentul decesului de circa 38,6 ani (Tabelul 5). În timp vârsta la momentul decesului printre persoanele HIV+ este în creștere.

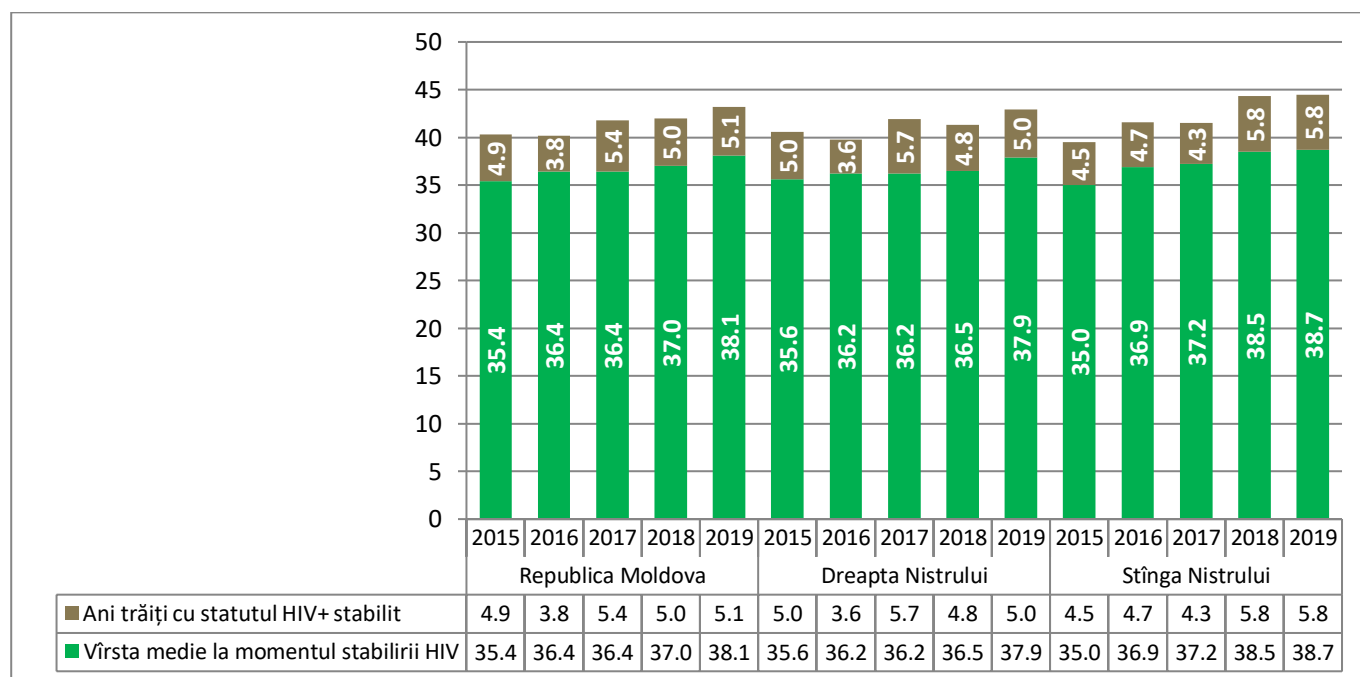
TABELUL 5 NUMĂR DECESE ÎNREGISTRATE ÎN ANUL 2019 PRINTRE PERSOANELE HIV+ ȘI VÂRSTA LA MOMENTUL DECESULUI, RM

Persoane decedate			2014	2015	2016	2017	2018	2019	Total (din 1987)
Republica Moldova	Total		318	290	256	243	291	224	4110
	Vârsta la momentul decesului	0-14 ani	0	2	2	0	1	1	17
		15-24 ani	8	6	5	3	3	4	166
		15-49 ani	270	235	189	192	211	165	3337
		Media, ani	39,9	40,6	42,2	42,5	43,3	43,4	38,6
	Ani de la momentul stabilirii HIV până la deces		4,7	4,9	3,8	5,4	5,0	5,1	4,2
	Sexul	Bărbați	212	181	149	162	187	132	2651
		Femei	106	109	107	81	104	92	1257
	Mediul de reședință	Urban	217	195	140	142	163	102	2780
		Rural	101	95	116	101	128	122	1128
Dreapta Nistrului	Total		205	214	213	191	239	199	2833
	Vârsta la momentul decesului	0-14 ani	0	1	1	0	1	0	12
		15-24 ani	4	3	5	2	2	4	109
		15-49 ani	172	172	157	147	170	123	2381
		Media, ani	40,8	40,8	42,5	42,9	43,5	44,0	39,1

		ani							
	Ani de la momentul stabilirii HIV până la deces	4,7	5,0	3,6	5,7	4,8	5,0	4,5	
	Sexul	Bărbați	139	136	121	131	151	118	1937
		Femei	66	78	92	60	88	82	897
	Mediul de reședință	Urban	125	139	107	103	124	82	1920
Rural		80	75	106	88	115	116	912	
Stânga Nistrului	Total	113	76	43	52	52	25	1074	
	Vârsta la momentul decesului	0-14 ani	0	1	1	0	0	1	5
		15-24 ani	4	3	0	1	1	0	57
		15-49 ani	98	63	32	45	41	21	954
		Media, ani	38,2	40,2	4,06	41,2	42,7	39,3	37,4
	Ani de la momentul stabilirii HIV până la deces	4,8	4,5	4,7	4,3	5,8	5,8	3,2	
	Sexul	Bărbați	73	45	28	31	36	15	714
		Femei	40	31	15	21	16	10	360
	Mediul de reședință	Urban	92	56	33	39	39	20	860
		Rural	21	20	10	13	13	5	214

Analizând numărul de ani trăiți de la momentul stabilirii HIV+ până la momentul decesului (Figura 12), pentru perioada 2015-2019, în anul 2019 pentru Malul Stâng acesta este stabil (5,8 ani), pentru regiunile din Dreapta Nistrului înregistrându-se o ușoară creștere - de la 4,8 ani în 2018 la 5,0 ani în 2019, variația pe întreg teritoriul Republicii Moldova fiind ne semnificativă - de la 5,0 ani în 2018 la 5,1 ani în 2019.

FIGURA 12 VÂRSTA MEDIE LA MOMENTUL STABILIRII HIV+ A PERSOANELOR DECEDATE ÎN PERIOADA 2015-2019 ȘI NUMĂRUL MEDIU DE ANI TRĂIȚI CU STATUTUL HIV+ STABILIT, REPUBLICA MOLDOVA

Decese HIV asociate

În anul 2019, din numărul total de decese printre persoanele HIV+ a căror cauză este clar stabilită, 57,7% pot fi considerate decese HIV asociate, printre acestea, în pondere de 45,2% sunt cauzate de tuberculoză.

Numărul deceselor HIV-asociate la 100 mii populație în anul 2019 a fost de 3,9, fiind mai ridicat în regiunile din Stânga Nistrului (4,3 comparativ cu 3,8 în regiunile din Dreapta Nistrului).

Numărul deceselor cauzate de tuberculoză printre persoanele HIV+ în 2019 a constituit 1,70 la 100 mii populație, cu o valoare de 1,34 pentru regiunile din Dreapta Nistrului și 3,72 pentru cele din Stânga Nistrului.

În perioada anilor 2015-2019 se observă tendința de scădere a mortalității HIV asociate, precum și a mortalității din cauza tuberculozei (la 100 mii populație). Totodată se evidențiază indicatori semnificativ mai mari la pozițiile menționate pentru regiunile din Stânga Nistrului comparativ cu cele din Dreapta Nistrului.

TABELUL 6 DECESE HIV/SIDA ASOCIATE, REPUBLICA MOLDOVA, 2015 - 2019

	2015			2016			2017			2018			2019		
	RM	DN	SN	RM	DN	SN	RM	DN	SN	RM	DN	SN	RM	DN	SN
Decese printre persoanele HIV+, #	290	214	76	256	213	43	243	191	52	291	239	52	224	199	25
Număr decese la care cauza este clar stabilită	275	202	73	247	206	41	235	187	48	265	218	47	215	188	25
Număr decese HIV/SIDA asociate	174	131	43	157	120	37	142	106	36	172	131	41	124	103	21
Decese din cauza tuberculozei, #	95	65	30	83	56	27	76	49	27	69	37	32	56	38	18
Pondere deceselor HIV/SIDA asociate (din persoane cu cauza stabilită a decesului), %	63,3	64,9	58,9	63,6	58,3	90,2	60,4	56,7	75,0	64,9	60,1	87,2	57,7	54,7	84,0
Din numărul de decese HIV asociate, ponderea deceselor din cauza tuberculozei, %	54,6	49,6	69,8	52,9	46,7	73,0	53,5	46,2	75,0	40,1	28,2	78,0	45,2	36,9	85,7

Populația utilizată la calcularea indicatorului "la 100 mii populație" este identică cu cea utilizată la calcularea incidenței și prevalenței.

Pondere deceselor HIV asociate în totalul deceselor cu cauza clar stabilită printre persoanele HIV+ este relativ mai mare în rândul femeilor - 61,7 comparativ cu 55,4 la bărbați și în localitățile rurale - 62,4 comparativ cu 53,3 în localitățile urbane (Tabelul 7).

TABELUL 7 DECESE HIV ASOCIATE ÎN DEPENDENȚĂ DE MEDIUL DE REȘEDINȚĂ ȘI SEX, REPUBLICA MOLDOVA, 2019

	Urban			Rural			Republica Moldova		
	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total
Decese cu cauza stabilită, #	61	43	104	66	43	109	126	89	215
Decese HIV/SIDA asociate, #	26	27	53	42	29	71	70	54	124
Decese HIV asociate din decesele cu cauza stabilită, %	44,4	65,8	53,3	65,5	58,1	62,4	55,4	61,7	57,7

Persoane HIV+ în viață pe teritoriul țării

La 31.12.2019 pe teritoriul țării sunt 9,407 persoane în viață cu statutul HIV+ stabilit, dintre acestea 6,398 cazuri în regiunile din Dreapta Nistrului și 3,009 în Stânga Nistrului.

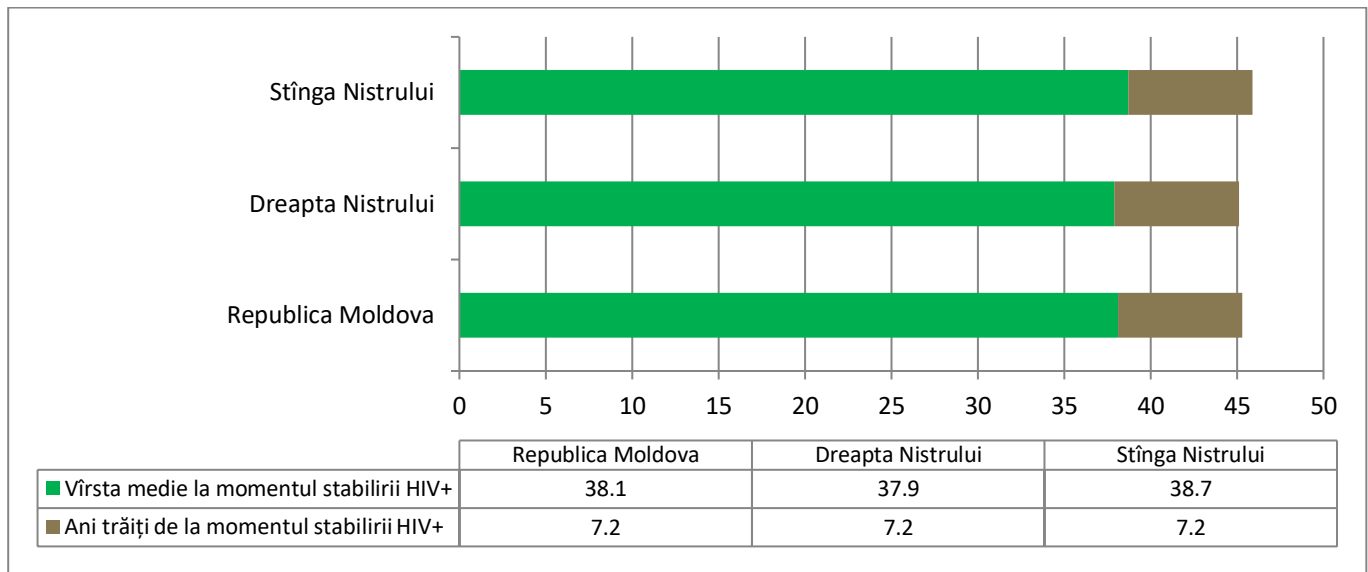
TABELUL 8 PERSOANE HIV+ ÎN VIAȚĂ LA SFÂRȘIT DE AN ȘI CARACTERISTICILE ACESTORA, REPUBLICA MOLDOVA

Persoane în viață		2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Republica Moldova	Total ⁴	6801	7326	7898	8487	9101	9407	
	Vârsta la sfârșit de an	0-14 ani	124	130	131	137	137	144
		15-24 ani	439	428	408	406	389	353
		15-49 ani	6056	6449	6865	7260	7692	7746
		Media, ani	36,0	36,7	37,4	38,1	38,7	39,5
	Ani trăiți cu HIV (de la momentul stabilirii HIV+)	5,7	6,0	6,4	6,7	7,0	7,2	
	Sexul	Bărbați	3634	3912	4232	4537	4886	5084
		Femei	3167	3414	3666	3950	4215	4323
	Mediul de reședință	Urban	4491	4741	5034	5307	5626	5745
		Rural	2310	2585	2864	3180	3475	3662
Dreapta Nistrului	Total	4591	4949	5335	5759	6200	6398	
	Vârsta la sfârșit de an	0-14 ani	91	96	97	100	104	112
		15-24 ani	300	295	295	304	294	276
		15-49 ani	4065	4328	4609	4898	5217	5236
		Media, ani	36,1	36,8	37,4	38,0	38,6	39,3
	Ani trăiți cu HIV	6,0	6,3	6,6	6,9	7,1	7,2	
	Sexul	Bărbați	2471	2667	2883	3106	3370	3505
		Femei	2120	2282	2452	2653	2830	2893
	Mediul de reședință	Urban	2797	2933	3109	3278	3487	3551
		Rural	1794	2016	2226	2481	2713	2847
Stânga Nistrului	Total	2210	2377	2563	2728	2901	3009	
	Vârsta la sfârșit de an	0-14 ani	33	34	34	37	33	31
		15-24 ani	139	133	113	102	95	77
		15-49 ani	1991	2121	2256	2362	2475	2510
		Media, ani	35,8	36,5	37,4	38,3	39,1	40,0
	Ani trăiți cu HIV	5,0	5,5	5,9	6,4	6,9	7,2	
	Sexul	Bărbați	1163	1245	1349	1431	1516	1579
		Femei	1047	1132	1214	1297	1385	1430
	Mediul de reședință	Urban	1694	1808	1925	2029	2139	2194
		Rural	516	569	638	699	762	815

Vârsta medie a persoanelor HIV+ în viață la sfârșitul anului 2019 constituie 39,5 ani (39,3 pentru regiunile din Dreapta Nistrului și 40,0 pentru regiunile din Stânga Nistrului), dintre care aproximativ 7,2 ani trăiți cu statutul HIV+ stabilit (fără diferențe între cazurile înregistrate în Dreapta/Stânga Nistrului).

⁴ Câteva persoane (numărul exact nu se cunoaște, cel puțin 10), preponderent din Stânga Nistrului, sunt plecate în afara țării pentru trai permanent – nu sunt excluse din calcule.

FIGURA 13 VÂRSTA MEDIE LA SFÂRȘITUL ANULUI 2019 A PERSOANELOR HIV+ ÎN VIAȚĂ, REPUBLICA MOLDOVA

Printre persoanele în viață la sfârșitul anului 2019, circa 1,5% erau copii (0-14 ani), circa 3,8% erau tineri de vîrsta 15-24 ani și 82,3% se încadrau în segmentul de vîrstă 15-49 ani.

TABELUL 9 DISTRIBUȚIA DUPĂ VÂRSTE A PERSOANELOR HIV+ ÎN VIAȚĂ, REPUBLICA MOLDOVA, 2019, %

	Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stînga Nistrului
< 15 ani	1,53	1,75	1,03
15 - 24 ani	3,75	4,31	2,56
15 - 49 ani	82,34	81,84	83,42
50+ ani	16,13	16,41	15,55

Persoane HIV+ în evidență activă

În evidența activă la 31 decembrie 2019 erau 7,870 persoane, cu 125 persoane mai mult decît în anul precedent (Tabelul 10). Dintre acestea 4,143 (53%) sunt bărbați și 3,727 (47%) femei, teritoriile din Stînga Nistrului sunt reprezentate de 2,420 persoane.

TABELUL 10 PERSOANE HIV+ ÎN EVIDENȚA ACTIVĂ LA FINELE ANULUI 2019

	2017			2018			2019			
	RM	DN	SN	RM	DN	SN	RM	DN	SN	
Total, #	7290	4910	2380	7745	5277	2468	7870	5450	2420	
Creșterea comparativ cu anul precedent, %	6,8	7,4	5,4	6,2	7,4	3,7	1,6	3,3	-1,9	
După sex, #	Bărbați	3805	2593	1212	4057	2798	1259	4143	2911	1232
	Femei	3485	2317	1168	3688	2479	1209	3727	2539	1188
După vîrste, #	< 15 ani	137	102	35	137	106	31	144	113	30
	15+ ani	7153	4808	2345	7608	5171	2437	7727	5337	2390
Ponderea dintre persoanele considerate în viață, %	Total	85,7	85,1	87,1	85,0	85,0	85,0	83,7	85,2	80,4
	Bărbați	83,7	83,4	84,6	82,9	82,9	82,9	81,5	83,1	78,0
	Femei	88,0	87,1	89,8	87,4	87,5	87,2	86,2	87,8	83,1

Dintre persoanele HIV+ considerate la sfârșitul anului 2019 în viață, 83,7% sunt în evidență activă (85,2% – Dreapta Nistrului și 80,4% - Stînga Nistrului). În perioada ultimilor 3 ani, ponderea persoanelor în evidență activă dintre cele HIV+ în viață este stabilă pentru teritoriile din Dreapta Nistrului, iar pentru cele din Stînga descrește (de la 87,1% în 2016 la 80,4% în 2019).

Ponderea femeilor HIV+ în evidență activă este mai mare decât cea a bărbaților, atât la nivelul țării, cât și la dezagregarea după malurile Nistrului.

Necesități în TARV

Conform Protocoalelor Clinice Naționale în domeniul HIV (Ordin nr. 163 din 07.02.2018 "Cu privire la aprobarea Protocolului clinic național „Infecția cu HIV la adult și adolescent”" și Ordinului nr. 165 din 07.02.2018 „Cu privire la aprobarea Protocolului clinic național Infecția cu HIV la copil 0-10 ani”) toți pacienții cu HIV sunt tratați indiferent de stadiul bolii și la orice nivel al CD4.

Acoperirea cu TARV

În perioada anilor 2013-2019 numărul persoanelor HIV+ incluse în TARV este în creștere constantă, procentual această creștere este mai mare pentru regiunile din Dreapta Nistrului comparativ cu Stânga Nistrului, unde este nesemnificativă (Tabelul 11).

Acoperirea cu TARV (din numărul persoanelor care îl necesită) în perioada anilor 2014-2017 a fost în creștere de la 73,6% la 86,0% la nivel de țară, valorile înregistrate pentru aa. 2018-2019 fiind mai mici (64,4% și 71,1% respectiv), fapt datorat schimbării protocolului clinic național, motiv pentru care nu pot fi comparate cu anii precedenți.

TABELUL 11 ACOPERIREA CU TARV A PERSOANELOR HIV+, REPUBLICA MOLDOVA, 2014-2019

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Republica Moldova	Persoane în TARV la sfârșit de an, #	2493	3116	3850	4491	5162	5865	6690
	Creșterea comparativ cu anul precedent, %	-	25,0	23,6	16,6	14,9	13,6	14,1
	Ponderea dintre persoanele care necesită TARV, %	-	73,6	79,7	81,6	86,0	64,4	71,1

Pe parcursul anului 2019 în TARV au fost incluse primar 1,075 persoane, 293 persoane au reinițiat tratamentul, au abandonat tratamentul 355 persoane și 156 persoane din cele în TARV au decedat. Astfel, la sfârșitul anului 2019 în TARV se aflau 6,690 persoane HIV+, cu 825 mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2018 (Tabelul 12).

TABELUL 12 PERSOANE ÎN TRATAMENTUL ARV, REPUBLICA MOLDOVA, 2019

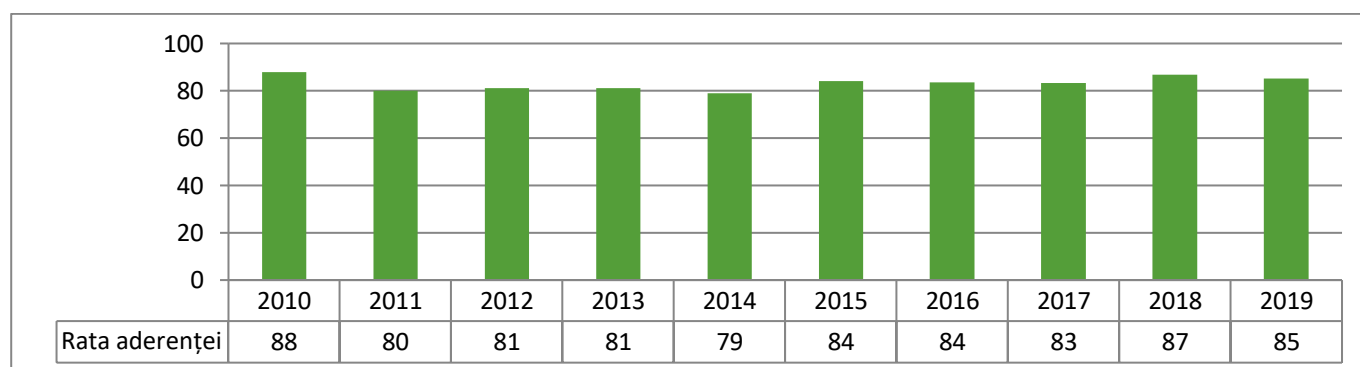
			Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stânga Nistrului
Persoane HIV+ aflate în tratamentul ARV la finele anului	Total		6690	4685	2005
	După sex	Bărbați	3497	2494	1003
		Femei	3193	2191	1002
	După vârste	< 15 ani	131	100	31
		15 ani +	6559	4585	1974
	În sectorul penitenciar		284	141	143
Persoane HIV+ încadrate primar în tratamentul ARV pe parcursul anului	Total		1075	767	308
	După sex	Bărbați	640	470	170
		Femei	435	297	138
	Copii, < 15 ani		22	21	1
	În sectorul penitenciar		79	36	43
	Persoane HIV+ care au reinițiat TARV pe parcursul anului	Total		293	241
După sex		Bărbați	157	130	27
		Femei	136	111	25
Copii, < 15 ani		3	3	0	
În sectorul penitenciar		28	19	9	
Pacienți HIV+ care au abandonat tratamentul ARV pe parcursul anului		Total		355	297
	După sex	Bărbați	188	159	29

Pacienți HIV+ în tratamentul ARV care au decedat pe parcursul anului	Femei		167	138	29
	Copii, < 15 ani		3	3	0
	În sectorul penitenciar		1	1	0
	Total		156	117	39
	După sex	Bărbați	99	75	24
		Femei	57	42	15
Copii, < 15 ani		0	0	0	
În sectorul penitenciar		3	2	1	

Aderența la tratamentul ARV

Rata aderenței la TARV, la finele anului 2019 după 12 luni de la inițierea tratamentului a constituit circa 85.2% (Figura 14) comparativ cu anul precedent (87%). Cea mai mare rată de aderență la TARV după 12 luni de la inițierea tratamentului în perioada 2010-2019 a fost în anul 2010 și a constituit 88%.

FIGURA 14 DINAMICA RATEI DE ADERENȚĂ LA TARV DUPĂ 12 LUNI DE LA INIȚIEREA TRATAMENTULUI, REPUBLICA MOLDOVA, 2010 - 2019

Aderența la tratamentul ARV în anul 2019 după 12 luni de la inițierea TARV a scăzut comparativ cu anul precedent, iar după 24 luni și după 60 luni de la inițierea tratamentului în 2019 a crescut comparativ cu anul 2018 (Tabelul 13).

TABELUL 13 ADERENȚA LA TARV DUPĂ 12/24/60 LUNI DE LA INIȚIEREA TRATAMENTULUI, 2017-2019, %

Luni	2017					2018					2019				
	Total	Sex		Vârsta, ani		Total	Sex		Vârsta, ani		Total	Sex		Vârsta, ani	
		B	F	<15	15+		B	F	<15	15+		B	F	<15	15+
12	83,3	79,5	87,6	94,1	83,1	86,8	83,8	90,2	100	86,6	85,2	82,9	87,2	100	85,0
24	80,0	76,9	83,3	100	79,6	78,7	79,6	78,0	92,9	78,5	81,0	81,0	80,9	100	80,7
60	70,1	67,4	72,6	75,0	69,9	70,3	64,9	75,8	85,0	69,8	74,2	72,9	75,4	100	73,5

La compararea aderenței la TARV pe regiuni, s-au înregistrat diferențe pentru perioada de 12 luni după inițierea TARV, cu un procentaj de 84,4% pentru Dreapta Nistrului și 87,0% pentru Stânga și scad odată cu creșterea perioadei de aflare în tratament. (Tabelul 14, Tabelul 15,

Tabelul 16).

TABELUL 14 ADERENȚA LA TARV DUPĂ 12 LUNI DE LA INIȚIEREA TRATAMENTULUI, REPUBLICA MOLDOVA, 2019

		Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stânga Nistrului
Au inițiat tratamentul cu 12 luni în urmă, #	Total	1054	738	316
	Bărbați	587	423	164
	Femei	467	315	152
	Copii <15 ani	13	13	0
	Maturi 15+ ani	1041	725	316

Continuă TARV după 12 luni de la inițiere, #	Total	898	623	275
	Bărbați	491	351	140
	Femei	407	272	135
	Copii <15 ani	13	13	0
	Maturi 15+ ani	885	610	275
Lipsă în TARV după 12 luni, #	Total	156	113	43
	Decizia medicului	1	1	0
	Decizia pacientului	95	74	21
	Colegat de sistemul de sănătate	0	0	0
	Pierdut din evidență	0	0	0
	Deces	54	38	16
	Altele	6	1	5
Aderența la TARV după 12 luni, %	Total	85,2	84,4	87,0
	Bărbați	83,6	83,0	85,4
	Femei	87,2	86,3	88,8
	Copii <15 ani	100	-	100
	Maturi 15+ ani	85,0	84,1	87,0

TABELUL 15 ADERENȚA LA TARV DUPĂ 24 LUNI DE LA INIȚIEREA TRATAMENTULUI, REPUBLICA MOLDOVA, 2019

		Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stânga Nistrului
Au inițiat tratamentul cu 24 luni în urmă, #	Total	879	638	241
	Bărbați	480	352	128
	Femei	399	286	113
	Copii <15 ani	13	9	4
	Maturi 15+ ani	866	629	237
Continuă TARV după 24 luni de la inițiere, #	Total	712	520	192
	Bărbați	389	288	101
	Femei	323	232	91
	Copii <15 ani	13	9	4
	Maturi 15+ ani	699	511	188
Lipsă în TARV după 24 luni, #	Total	167	114	53
	Pierduți din evidență	7	7	0
	Abandon	104	79	35
	Decedați	56	35	21
Aderența la TARV după 24 luni, %	Total	81,0	81,5	79,7
	Bărbați	81,0	81,8	78,9
	Femei	81,0	81,1	80,5
	Copii <15 ani	100	100	100
	Maturi 15+ ani	80,7	81,2	79,3

TABELUL 16 ADERENȚA LA TARV DUPĂ 60 LUNI DE LA INIȚIEREA TRATAMENTULUI, REPUBLICA MOLDOVA, 2019

		Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stânga Nistrului
Au inițiat tratamentul cu	Total	899	654	245

60 luni în urmă, #	Bărbați	414	297	117
	Femei	485	357	128
	Copii <15 ani	22	13	9
	Maturi 15+ ani	877	641	236
	Continuă TARV după 60 luni de la inițiere, #	Total	667	479
	Bărbați	302	217	85
	Femei	366	263	103
	Copii <15 ani	21	12	9
	Maturi 15+ ani	646	467	179
	Lipsă în TARV după 60 luni, #	Total	232	175
	Pierduți din evidență	8	0	8
	Abandon	113	91	22
	Decedați	111	84	27
	Aderența la TARV după 60 luni, %	Total	74,2	73,2
	Bărbați	72,9	73,1	72,6
	Femei	75,5	73,7	80,5
	Copii <15 ani	95,5	92,3	100
	Maturi 15+ ani	73,7	72,9	75,8

Supresia virală

Din numărul de persoane HIV+ în viață la sfârșitul anului 2019, la circa 71,1% li s-au făcut investigații pentru măsurarea supresiei virale, fără divergențe mari între regiunile din Dreapta (71,4%) și Stânga Nistrului (70,4%). Ponderea cazurilor cu supresie virală este de 79,6%, cu valori de 82,7% în regiunile din Stânga Nistrului și 78,0% în cele din Dreapta.

TABELUL 17 SUPRESIA VIRALĂ A PERSOANELOR HIV+ ÎN VIAȚĂ, REPUBLICA MOLDOVA, 2019

		Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stânga Nistrului
Persoane HIV+ investigate la ARN HIV în anul 2019, #	Total	6690	4571	2119
	Bărbați	3512	2429	1083
	Femei	3178	2142	1036
	Copii <15 ani	130	100	30
	Maturi 15+ ani	6560	4471	2089
Ponderea persoanelor HIV+ investigate la ARN HIV din număr persoane HIV+ în viață la sfârșitul anului 2019		71,1	71,4	70,4
Persoane cu supresie virală la sfârșit de an din cele investigate, #	Total	5323	3568	1755
	Bărbați	2737	1851	886
	Femei	2586	1717	869
	Copii <15 ani	107	79	28
	Maturi 15+ ani	5216	3489	1727
Supresia virală, %	Total	79,6	78,1	82,8
	Bărbați	77,9	76,2	81,8
	Femei	81,4	80,2	83,9
	Copii <15 ani	82,3	79,0	93,3
	Maturi 15+ ani	79,5	78,0	82,7

În cazul verificării supresiei virale a persoanelor HIV+ în TARV, la finele anului 2019 s-a constatat ARN HIV nedetectabil la 83,7% dintre pacienții care au fost testați, iar testarea la ARN HIV s-a efectuat la 93,8% dintre persoanele în TARV (Tabelul 18).

TABELUL 18 SUPRESIA VIRALĂ A PERSOANELOR HIV+ ÎN TRATAMENT ANTIRETROVIRAL, REPUBLICA MOLDOVA, 2019

		Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stânga Nistrului
Persoane HIV+ în TARV investigate la ARN HIV în anul 2019, #	Total	6273	4321	1952
	Bărbați	3249	2272	977
	Femei	3024	2049	975
	Copii <15 ani	125	95	30
	Maturi 15+ ani	6148	4226	1922
Ponderea persoanelor HIV+ investigate la ARN HIV din număr persoane în TARV la sfârșitul anului 2019		93,8	92,2	97,4
Persoane din TARV cu supresie virală la sfârșit de an din cele investigate, #	Total	5253	3519	1734
	Bărbați	2640	1770	870
	Femei	2613	1749	864
	Copii <15 ani	106	78	28
	Maturi 15+ ani	5147	3441	1706
Supresia virală, %	Total	83,7	81,4	88,8
	Bărbați	81,3	77,9	89,0
	Femei	86,4	85,4	88,6
	Copii <15 ani	84,8	82,1	93,3
	Maturi 15+ ani	83,7	81,4	88,8

Transmiterea materno-fetală a infecției HIV

În anul 2019 graviditatea a fost stabilită la 195 femei HIV+, dintre acestea la 46 diagnosticul HIV+ a fost stabilit pentru prima dată pe parcursul gravidității.

Pe parcursul anului au născut 208 femei HIV+, dintre care 65 prin operație cezariană; în rezultat s-au născut 208 copii vii și 1 mort, din care 204 au primit tratament ARV profilactic.

Din 208 femei HIV+ care au născut în 2019, 9 nu au primit tratament profilactic pentru prevenirea transmiterii infecției HIV de la mamă la făt, astfel acoperirea cu tratament profilactic constituie 95,7% și este mai mică cu 0,1% comparativ cu anul precedent.

TABELUL 19 TRANSMITEREA MATERNO-FETALĂ, REPUBLICA MOLDOVA, 2019

	Număr femei HIV+ care au născut în 2019	Număr copii vii născuți de mame HIV+	Număr femei HIV+ care au născut în 2019 și au primit tratament profilactic	% femei HIV+ care au născut în 2019 și au primit tratament profilactic
RM	208	209	199	95,7
DN	156	157	150	96,2
SN	52	52	49	94,2

Totodată acoperirea cu tratament profilactic complet pentru prevenirea transmiterii infecției HIV de la mamă la făt constituie 84,6% cu diferențe neesențiale între regiunile din Dreapta și Stânga Nistrului: 84,0% și 86,5% respectiv (Tabelul 20).

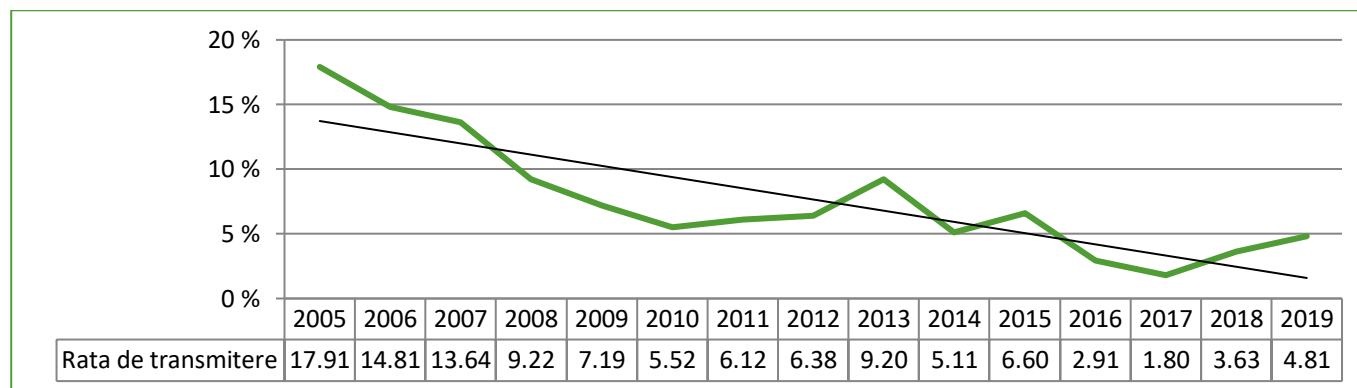
TABELUL 20 CATEGORIA TRATAMENTULUI PROFILACTIC OFERIT FEMEILOR HIV+ CARE AU NĂSCUT ÎN ANUL 2019, REPUBLICA MOLDOVA

Tratament profilactic complet, număr femei	Tratament profilactic incomplet (mai	Tratament profilactic de urgență	% femei HIV+ care au născut în 2019 și au primit tratament profilactic complet

	puțin de 4 săptămâni)			
RM	176	16	7	84,6
DN	131	13	6	84,0
SN	45	3	1	86,5

La moment statutul HIV+ este stabilit la 10 copii născuți în anul 2019, astfel rata transmiterii materno-fetale constituind 4,81%, în dinamică (Figura 14 și Tabelul 21) aceasta are tendință generală de scădere.

FIGURA 14 DINAMICA RATEI DE TRANSMITERE MATERNO-FETALE A INFECȚIEI HIV, REPUBLICA MOLDOVA, 2005 - 2019

TABELUL 21 FEMEI HIV+ CARE AU NĂSCUT ȘI NUMĂR COPII DEPISTAȚI HIV+, REPUBLICA MOLDOVA, 2005 - 2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Numărul femeilor HIV+ care au născut în anul respectiv	139	145	147	188	163	176	197	206	222	193	208
Numărul copiilor depistați HIV+ născuți în anul respectiv	10	8	9	12	15	9	13	6	4	7	10

Co-infecții

Tuberculoza

Conform SIME TB, din numărul de cazuri noi de tuberculoză testate la HIV înregistrate în perioada anului 2019 circa 9,9% sunt cazuri de co-infecție cu HIV, cu tendința de creștere în timp (Tabelul 22). Acest procentaj este esențial mai mare în regiunile din Stânga Nistrului (16,2%) comparativ cu Dreapta Nistrului (8,7%).

Procentajul cazurilor de tuberculoză extrapulmonară printre cazurile noi coinfectate TB/HIV în anul 2019 constituie 12,7%, fiind mai mare decât ponderea cazurilor extrapulmonare printre toate cazurile noi de tuberculoză investigate la HIV (10,7%).

Per total cazurile noi de tuberculoză sunt investigate la HIV în proporție de 97,3%, cu un procentaj mai mare în Dreapta Nistrului (97,9%), comparativ cu Stânga Nistrului (94,5%).

TABELUL 22 CAZURI NOI TB CU COINFEȚIA HIV, RM, 2008 – 2019 (SURSA SIME TB)⁵

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Republica	Cazuri noi de TB	Total, #	3727	3818	3788	3587	3258	2846	2841	2685	2455	2283
		Investigate la HIV, %	93,5	94,4	94,7	95,6	96,0	95,7	94,5	95,1	96	97,3
	Cazuri noi de TB investigate la HIV	Total, #	3483	3603	3588	3430	3129	2724	2684	2554	2357	2222
		Din ele extrapulmonare, %	11,0	11,2	10,5	9,4	10,6	11,2	11,0	11,7	10,9	10,7

⁵ Conform recomandărilor OMS din 2013 cazuri TB pulmonare sunt considerate cele cu localizarea "pulmonară /parenchim" sau "traheobronșică /laringe" (până în 2013 se considera ca pulmonară doar prima poziție).

	Cazuri coinfectate HIV (dintre cele investigate la HIV)	Total, #	192	195	192	186	220	228	221	216	198	220
		% din cazuri noi	5,5	5,4	5,4	5,4	7,0	8,4	8,2	8,5	8,4	9,9
		Din ele extrapulmonare, %	10,9	16,4	17,2	7,5	6,8	11,4	13,6	15,3	13,1	12,7
Dreapta Nistrului	Cazuri noi de TB	Total, #	3096	3164	3156	3036	2733	2360	2303	2173	2049	1903
		Investigate la HIV, %	94,4	94,9	95,3	96,4	96,7	96,2	95,3	96	96,6	97,9
	Cazuri noi de TB investigate la HIV	Total, #	2924	3003	3007	2927	2642	2270	2195	2085	1980	1863
		Din ele extrapulmonare, %	11,6	11,9	11,0	10,0	11,4	12,1	12,4	12,4	11,5	11,8
	Cazuri coinfectate HIV (dintre cele investigate la HIV)	Total, #	122	139	131	129	134	148	143	135	128	162
		% din cazuri noi	4,2	4,6	4,4	4,4	5,1	6,5	6,5	6,5	6,5	8,7
Din ele extrapulmonare, %		11,5	17,3	14,5	7,0	5,2	10,1	16,8	14,8	14,8	14,2	
Stânga Nistrului	Cazuri noi de TB	Total, #	631	654	632	551	525	486	538	512	406	380
		Investigate la HIV, %	88,6	91,7	91,9	91,3	92,8	93,4	90,9	91,6	92,9	94,5
	Cazuri noi de TB investigate la HIV	Total, #	559	600	581	503	487	454	489	469	377	359
		Din ele extrapulmonare, %	7,7	8,0	8,1	6,0	6,4	7,0	4,7	8,5	6,9	5,0
	Cazuri coinfectate HIV	Total, #	70	56	61	57	86	80	78	81	70	58
		% din cazuri noi	12,5	9,3	10,5	11,3	17,7	17,6	16,0	17,3	18,6	16,2
Din ele extrapulmonare, %		10,0	14,3	23,0	8,8	9,3	13,8	7,7	16	10	8,6	

Hepatitele virale

Dintre persoanele HIV+ care au inițiat primar TARV în anul 2019 circa 64% au fost investigați la prezența hepatitei virale B și circa 60% au fost investigați la prezența hepatitei virale C (Tabelul 23). La nivel de țară circa la 10,8% dintre persoanele investigate s-a stabilit HVB și la 12,2% - HVC. În cazul HVB prevalența este esențial mai mare printre persoanele HIV+ din regiunile din Dreapta Nistrului comparativ cu Stânga: HVB – 14,9% comparativ cu 0,6%, iar în cazul HVC prevalența este mai mare printre persoanele HIV+ din regiunile din Stânga Nistrului - 13,6% comparativ cu 11,6% .

TABELUL 23 COINFECTIA PERSOANELOR HIV+ CU HEPATITE VIRALE, REPUBLICA MOLDOVA, 2019

		Republica Moldova	Dreapta Nistrului	Stânga Nistrului	
HVB	Au fost investigați la HVB din persoanele care au inițiat TARV în anul 2019, #	Total	692	523	169
		Bărbați	404	317	87
		Femei	288	206	82
		Copii <15 ani	4	0	4
		Maturi 15+ ani	688	519	169
	Din ce-i investigați, au rezultat pozitiv, #	Total	116	114	2
		Bărbați	70	69	1
		Femei	46	45	1
		Copii <15 ani	1	1	0
		Maturi 15+ ani	115	113	2
Investigați la HVB dintre ce-i care au inițiat TARV, %		64,4	68,2	54,9	
Ponderea persoanelor coinfectate HIV/HVB, %		10,8	14,9	0,6	
HVC	Au fost investigați la HVC din persoanele care au inițiat TARV în anul 2019, #	Total	633	462	171
		Bărbați	375	288	87
		Femei	258	174	84
		Copii <15 ani	4	4	0
		Maturi 15+ ani	629	458	171
	Din ce-i investigați, au rezultat pozitiv, #	Total	131	89	42
Bărbați		86	59	27	

	Femei	45	30	15
	Copii <15 ani	0	0	0
	Maturi 15+ ani	131	89	42
	Investigați la HVC dintre ce-i care au inițiat TARV, %	58,9	60,2	55,5
	Ponderea persoanelor coinfectate HIV/HVC, %	12,2	11,6	13,6

Incidența și prevalența HIV

În ultimii ani incidența și prevalența HIV au tendința de creștere și în anul 2019 incidența a atins 29,1 persoane HIV+ noi depistate la 100 mii populație, iar prevalența constituie 297 persoane HIV+ la 100 mii populație (Tabelul 24). Tabloul general este esențial influențat de regiunile din Stânga Nistrului, unde atât incidența cât și prevalența, este de cca. 2 ori mai mare comparativ cu restul țării.

TABELUL 24 INCIDENȚA ȘI PREVALENȚA HIV, REPUBLICA MOLDOVA 2011 - 2019

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Republica Moldova	Cazuri HIV+ noi	831	815	882	832	905	922
	Cazuri HIV+ în viață la sfârșit de an	6801	7326	7898	8487	9101	9407
	Populația, mii persoane	3379,8	3335,3	3295,0	3264,4	3214,8	3169,5
	Incidența, la 100 mii persoane	24,6	24,4	26,8	25,5	28,2	29,1
	Prevalența, la 100 mii persoane	200,9	219,5	239,9	260,5	283,4	296,8
Dreapta Nistrului	Cazuri HIV+ noi	585	573	603	603	680	701
	Cazuri HIV+ în viață la sfârșit de an	4591	4949	5335	5759	6200	6398
	Populația, mii persoane	2869,2	2844,7	2824,4	2780,0	2730,4	2686,1
	Incidența, la 100 mii persoane	20,4	20,1	21,3	21,7	24,9	26,1
	Prevalența, la 100 mii persoane	159,6	173,7	189,1	207,6	227,3	238,2
Stânga Nistrului	Cazuri HIV+ noi	248	244	229	217	225	221
	Cazuri HIV+ în viață la sfârșit de an	2210	2377	2563	2728	2901	3009
	Populația, mii persoane	510,6	490,6	470,6	484,4	484,4	483,4
	Incidența, la 100 mii persoane	48,6	49,7	48,7	44,8	46,4	45,7
	Prevalența, la 100 mii persoane	432,9	484,9	545,2	564,4	599,7	622,5

Posibile incorectitudini în datele prezentate referitoare la incidență și prevalență:

1. Pentru regiunile din Dreapta Nistrului s-a considerat "Populația cu reședința obișnuită și indicatorii demografici revizuiți (2014-2019)" în conformitate cu datele Biroului Național de Statistică (BNS).
2. La calcularea incidenței nu au fost incluse persoanele HIV+ cetățeni străini care continuau să locuiască pe teritoriul RM.
3. La calcularea prevalenței nu s-au exclus persoanele HIV+ emigrate din țară, nu sunt date la acest subiect.

Supravegherea epidemiologică de generația a 2-a

Conform planului de monitorizare și evaluare a Programului Național de Prevenire și Control al infecțiilor HIV/SIDA/ITS pentru anii 2016-2020, studiul Integrat Bio-comportamental (IBBS) 2020 s-a desfășurat în 3 grupuri țintă: PCID, LS, și BSB.

În IBBS 2020, la fel ca și în BSS 2009 și IBBS 2012, 2016 pentru recrutarea grupurilor PCID, LS și BSB a fost aplicată metoda EGR. Recrutarea a fost realizată independent în fiecare localitate de implementare a studiului, separat pentru fiecare grup-țintă (PCID: municipiile Chișinău, Bălți, Tiraspol și orașul Râbnita; LS și BSB: municipiile Chișinău și Bălți).

Conform IBSS 2020 pentru grupul PCID cea mai mare valoare a prevalenței HIV s-a înregistrat în rândul PCID Tiraspol, urmați de PCID din mun. Bălți și or. Râbnita. Pentru CDI și LS în toate site-urile s-au înregistrat valori mai scăzute, comparativ cu studiul IBBS 2017, iar în grupul BSB s-au atestat valori mai mari față de cele înregistrate în 2017. (**Error! Reference source not found.**)

TABELUL 25 PREVALENȚA ANTICORPILOR LA HIV, HVC ȘI HVB ÎN GRUPURILE CU RISC SPORIT DE INFECTARE CONFORM IBSS, %

Grup țintă	Locație	HIV				HVC				HVB			
		2010	2012 / 2013	2016	2020	2010	2012 / 2013	2016	2020	2010	2012 / 2013	2016	2020
PCID	Chișinău	16,4	8,5	13,9	8.1	77,9	65,4	60,4	49.2	10,3	6,6	4,9	3.5
	Bălți	39,8	41,8	17,0	14,9	70,2	38,5	41,8	49,1	14,2	12,4	5,4	1,2
	Tiraspol	12,2	23,9	29,1	23.5	20,8	35,6	62,1	42.1	7,6	4,1	4,0	1.7
	Râbnita			22,2	14.5			32,7	63.1			1,0	10.8
LS	Chișinău	6,1	11,6	3,9	2.1	16,0	17,2	28,7	5.1	8,5	4,2	10,2	2.9
	Bălți	23,4	21,5	22,3	4.4	22,7	15,0	36,4	17.2	9,4	3,6	11,9	4.7
BSB	Chișinău	1,7	5,4	9,0	11.6	3,6	4,8	4,0	4.3	5,8	4,8	2,4	3.1
	Bălți	0,2	8,2	4,1	8.4	1,2	6,8	6,1	14.6	3,2	1,6	7,2	4.1
Deținuți	Dreapta Nistrului	3,4	1,9	3,8	-	15,5	8,6	16,2	-	16,3	13,1	5,1	-

Estimări și prognoze

Estimarea numărului persoanelor din grupurile cu risc sporit de infectare HIV

Estimarea numărului persoanelor din GRSI, atât la nivel național, cât și local, reprezintă o sursă strategică importantă pentru luarea deciziilor ulterioare în ceea ce privește răspunsul la epidemia HIV/SIDA.

În a.2020 s-a desfășurat repetat exercițiul de estimare a mărimii grupurilor de Consumatori de droguri injectabile, lucrătoare ale sexului și bărbați care practică sex cu bărbații, având la bază ultimele recomandări din Ghidul OMS pentru supravegherea biocomportamentală în populațiile cu risc sporit de

infectare cu HIV⁶. Acest exercițiu a fost parte a misiunii expertului angajat de către UNAIDS/OMS, misiunea având ca scop capacitarea și instruirea echipei naționale, atât în metode și abordări noi în estimarea mărimii GRSI cu HIV, cât și fortificarea capacităților, privind metodologia de desfășurare a studiilor biocomportamentale în rândul GRSI, aplicarea unui nou pachet statistic de analiză a datelor, analiza și interpretarea datelor obținute din IBBS, metodele analitice de interpretare a tendințelor, ghidarea în identificarea și interpretarea cauzelor potențiale ale variației semnificative între runde pentru anumite site-uri/grup/uri.

Estimările s-au făcut separat pentru municipiile Chișinău și Bălți de pe malul drept al râului Nistru și pentru municipiul Tiraspol, or. Râbnîța de pe malul stîng al râului Nistru.

Pentru site-urile unde s-a desfășurat IBBS au fost aplicate metodele anterioare de estimare plus metoda eșantionării succesive, toate menționate în ultimul Ghid al OMS pe supravegherea biocomportamentală în GRSI (<https://www.who.int/hiv/pub/guidelines/biobehavioral-hiv-survey/en/>). Restul locațiilor au fost clasificate de către grupul tehnic de lucru pentru exercițiul de estimare în 3 grupuri: raioane cu prevalență înaltă, medie și scăzută a CDI/LS/BSB. Ulterior pentru fiecare grup de localități s-a aplicat în calitate de valoare de referință, valoarea obținută prin metoda Eșantionării succesive în locațiile IBBS.

Mărimea estimată a grupului de PCID în Republica Moldova în anul 2020 este de 27,5 mii, cu 22,78 mii pentru malul drept și 4,72 mii pentru malul stîng al râului Nistru. Mărimea populației de LS a fost estimată la 15,8 mii, cu 13,45 mii pentru malul drept și 2,35 mii pentru malul stîng. Mărimea estimată a grupului BSB în Republica Moldova este de 14,6 mii, cu 12,965 mii pe malul drept și 1,635 mii pe malul stîng al râului Nistru.

Detalii privind istoricul exercițiilor de estimare în Republica Moldova, cu specificarea metodelor aplicate pot fi vizualizate în raportul precedent **Monitorizarea infecției HIV în Republica Moldova, anul 2017** pe https://sdmc.md/wp-content/uploads/2018/07/2017_HIV_MD_Raport_anual_RO.pdf

TABELUL 26 NUMĂR ESTIMAT A PERSOANELOR DIN GRUPURILE CU RISC SPORIT DE INFECTARE, MOLDOVA, 2020

Teritoriu		Număr estimat	Ponderea femeilor, %	Prevalența HIV, %
PCID	Chișinău	7.160	21,4	8,1
	Bălți	5.400	11	14,9
	Celelalte teritorii din Dreapta Nistrului	10.220	-	-
	Dreapta Nistrului (total)	22.780	18 ⁷	10,3 ⁸
	Tiraspol	2.200	26	23,5
	Râbnîța	1.020	34,1	14,5
	Celelalte teritorii din Stînga Nistrului	1.500	29,1 ⁹	-
	Stînga Nistrului (total)	4.720	-	20 ¹⁰
	Republica Moldova	27.500	-	-
LS	Chișinău	4.420	-	2,1
	Bălți	2.000	-	4,4

⁶ (<https://www.who.int/hiv/pub/guidelines/biobehavioral-hiv-survey/en/>)

⁷ Procentul ponderat agregat pentru Chișinău și Bălți din IBBS 2020.

⁸ Pevalența agregată ponderată la mărimea estimată a populației CDI, în baza datelor studiului IBBS 2020 pentru CDI Chișinău și Bălți..

⁹ Procentul ponderat agregat pentru Tiraspol și Rîbnîța din IBBS 2020

¹⁰ Pevalența agregată ponderată la mărimea estimată a populației CDI, în baza datelor studiului IBBS 2020 pentru CDI Tiraspol și Rîbnîța.

	Celelalte teritorii din Dreapta Nistrului	7.030	-	-
	Dreapta Nistrului (total)	13.450	-	2,7 ¹¹
	Stânga Nistrului (total)	2.350	-	-
	Republica Moldova	15.800	-	-
BSB	Chișinău	6.930	-	11,6
	Bălți	1.050	-	8,4
	Celelalte teritorii din Dreapta Nistrului	4.985	-	-
	Dreapta Nistrului (total)	12.965	-	11,4 ¹²
	Malul Stâng	1.635	-	-
	Republica Moldova	14.600	-	-

Utilizarea opiaceelor injectabile printre PCID

Conform datelor studiilor IBBS 2020 și IBBS 2017, numărul estimat de utilizatori de opiacee injectabile a fost de circa 47% din numărul total estimat de consumatori de droguri injectabile, adică circa 12 920 PCID opiacei.

Trebuie menționat că estimarea numărului de consumatori de opiacee injectabile doar în baza indicatorilor studiului IBBS 2020 ar fi produs date subestimate datorită influenței factorilor: perioada colectării de date pentru IBBS și specificul sezonier al opiului și derivatelor din opiu:

1. Colectarea de date în studiul IBBS 2020, care a avut loc în primul semestru al anului, indicatorul «principalul drog injectat» având ca perioadă de referință ultima lună/ultimele 6 luni, adică perioada rece a anului.
2. Derivatele opiului sunt cele mai accesibile în perioada caldă a anului.

Pentru municipiile Chișinău, Bălți, Tiraspol procentul utilizatorilor care au relatat drept principal drog opiacee/derivatele din opiu în ultima 1 lună/6 luni în studiul IBBS 2020 a fost considerat subestimat. Din acest motiv, au fost luate în calcul și valorile respective obținute în studiul IBBS 2016-2017, acceptându-se o valoare medie (din ambele studii IBBS) pentru acest indicator.

Pentru restul locațiilor de pe Malul drept al râului Nistru, unde nu s-a desfășurat studiul IBBS, procentul de utilizatori de opiacee a fost considerată media procentului ponderat agregat pentru municipiile Chișinău și Bălți și a procentului raportat de către serviciul narcologic.

Pentru restul raioanelor de pe Malul stâng, cu excepția mun. Tiraspol, a fost acceptat procentul de utilizatori opiacei pentru mun. Tiraspol din studiul IBBS 2020.

Numărul estimat de consumatori injectabili de opiacee este de circa 47% din numărul estimat de consumatori de droguri injectabile, ceea ce constituie aproximativ 12 920 persoane (**Error! Reference source not found.**). Merită de menționat că injectarea opiaceelor printre PCID diferă esențial de la un teritoriu la altul, cea mai răspândită fiind pe malul stâng (circa 54,8%¹³).

TABELUL 27 UTILIZAREA OPIACEELOR INJECTABILE PRINTRE PCID, ESTIMĂRI GRSI, 2020

Teritoriu	Pondere din numărul PCID, % (2020)	Pondere din numărul PCID, % (2016)	Număr estimat
-----------	------------------------------------	------------------------------------	---------------

¹¹ Pevalența agregată ponderată la mărimea estimată a populației LS, în baza datelor studiului IBBS 2020 pentru LS Chișinău și Bălți

¹² Pevalența agregată ponderată la mărimea estimată a populației BSB, în baza datelor studiului IBBS 2020 pentru BSB Chișinău și Bălți.

¹³ Procentul ponderat pentru Tiraspol

Chișinău	24,1	53,6	2780
Bălți	31,1	41,2	1950
Celelalte teritorii din Dreapta Nistrului		47,4	5 440
Dreapta Nistrului (total)		48,3	10 170
Tiraspol	54,8	61,9	1 370
Celelalte teritorii din Stânga Nistrului	Nu există date, s-a considerat analogic cu Tiraspol (54,8%)		1380
Stânga Nistrului (total)			2750
Republica Moldova	47		12 920

Prognozarea dezvoltării epidemiei HIV (SpectrumEPP)

Întru elaborarea politicilor de răspuns la epidemia HIV cost-eficiente și bazate pe dovezi, sistemul de monitorizare și evaluare este solicitat să efectueze prognoze și modelări ale tendințelor epidemiei. Aceste estimări și prognoze sînt esențiale în determinarea obiectivelor și strategiilor de realizare a Programului Național de prevenire și control al HIV/SIDA și ITS, pentru calcularea valorilor unor indicatori din Planul Național de Monitorizare și Evaluare, cât și pentru unele raportări internaționale.

Rezultatele care urmează sînt în baza analizelor efectuate cu ajutorul aplicației „Spectrum”, o aplicație epidemiologică ce utilizează modele de politici pentru asigurarea factorilor de decizie cu un instrument analitic în sprijinirea procesului decizional. Estimările și prognozele referitoare la perioada 2019-2024 au fost efectuate martie-aprilie 2020 pentru malul Drept și Stâng al Nistrului, iar apoi au fost agregate pentru întreg teritoriul țării.

Sumar

Prevalența estimată HIV în perioada anilor 2019-2024 va crește de la 0,44% la 0,49% (Tabelul 28). Incidența cazurilor HIV+ noi se estimează că se va menține în timp (0,02%).

Mortalitatea cauzată de SIDA, calculată la o sută mii populație, de asemenea se prognozează a fi în scădere constantă în timp de la 9,83 în 2019 până la 9,26 în anul 2024.

TABELUL 28 ESTIMĂRI ȘI PROGNOZE ALE EPIDEMIEI HIV ÎN REPUBLICA MOLDOVA PÂNĂ ÎN ANUL 2024, DATE SUMARE

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Republica Moldova	Populația HIV	Total	14,589	14,650	14,597	14,534	14,477	14,427
		Bărbați	9,066	9,043	8,948	8,870	8,818	8,789
		Femei	5,523	5,607	5,649	5,664	5,659	5,638
	Prevalența, %		0.44	0.47	0.48	0.48	0.49	0.49
	Infecții noi HIV	Total	726	679	581	548	522	503
		Bărbați	482	452	386	364	347	335
		Femei	244	227	195	184	175	168
	Incidența, %		0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02
	Decese printre persoanele HIV+		468	424	423	453	446	430
	Decese cauzate de SIDA	#	306	299	323	309	286	267
		% din total decese	72.2	70.7	71.3	69.3	66.5	63.7
		Mortalitatea la 100 mii pop.	9.83	9.76	10.69	10.4	9.77	9.26

Numărul estimativ al persoanelor care trăiesc cu HIV pe grupuri de vârstă

Conform estimărilor, ponderea persoanelor HIV+ tinere (15-24 ani) scade în timp de la 2,95% în anul 2019 la 2,16% în anul 2024.

TABELUL 29 CAZURI ESTIMATE HIV+ ÎN VIAȚĂ ÎN RÂNDUL COPIILOR, REPUBLICA MOLDOVA, 2019 - 2024

			2019	2020	2021	2022	2023	2024
Republica Moldova	Populația HIV+ 0-14 ani	Total	211	201	191	181	170	158
		Bărbați	108	103	98	93	87	81
		Femei	103	98	93	88	83	77
	Infecții noi 0-14 ani	Total	21	15	14	12	11	10
		Bărbați	11	8	7	6	6	5
		Femei	10	7	7	6	5	5
	Decese cauzate de SIDA 0-14 ani	Total	15	14	12	10	9	7
		Bărbați	8	7	6	5	5	4
		Femei	7	7	6	5	4	3
	Copii care au trecut în categoria > 15 ani	Total	9	10	11	11	13	12
		Bărbați	5	5	6	6	7	6
		Femei	4	5	5	5	6	6

TABELUL 30 CAZURI ESTIMATE HIV+ ÎN VIAȚĂ ÎN RÂNDUL TINERILOR, REPUBLICA MOLDOVA, 2019 – 2024

			2019	2020	2021	2022	2023	2024
Republica Moldova	Populația HIV+ 15-24 ani	Total	430	392	354	328	313	311
		Bărbați	244	221	198	182	173	171
		Femei	186	171	156	146	140	140
		Prevalența HIV	0.14	0.13	0.12	0.11	0.11	0.10
	Cazuri noi HIV+	Total	97	88	72	67	65	64
		Bărbați	63	56	46	42	41	40
		Femei	34	32	26	25	24	24
		Incidența HIV	0.03	0.03	0.02	0.02	0.02	0.02
	Decese cauzate de SIDA	Total	3	3	2	2	2	2
		Bărbați	2	2	1	1	1	1
		Femei	1	1	1	1	1	1

Estimări: profilaxia transmiterii HIV de la mamă la făt

Se estimează că numărul femeilor gravide care vor necesita măsuri de profilaxie a transmiterii HIV de la mamă la făt în perioada 2019 – 2024 va fi în scădere permanentă, atât pe malul drept, cât și pentru teritoriile din Stânga Nistrului.

TABELUL 31 NUMĂRUL ESTIMAT DE FEMEI CARE NECESITĂ PROFILAXIA TRANSMITERII HIV DE LA MAMĂ LA FĂT, R. MOLDOVA, 2019 - 2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Republica Moldova	242	230	215	199	183	169
Dreapta Nistrului	201	192	180	167	155	143
Stânga Nistrului	41	38	35	32	28	26

Estimarea deceselor cauzate de SIDA

Conform estimărilor, în perioada 2019 – 2024 numărul total de decese cauzate de SIDA va avea o tendință generală de scădere, de la 321 la 289 de persoane, i.e. cu cca. 10% (Tabelul 32).

TABELUL 32 DECESE ESTIMATE DE SIDA, REPUBLICA MOLDOVA, 2019 - 2024

		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Republica Moldova	Total	321	232	222	219	243	289
	Copii 0 - 14 ani	24	19	16	15	14	13
	Printre cei care se află în ART, 15+ ani	62	68	67	70	70	69
Dreapta Nistrului	Total	246	178	167	161	176	207
	Copii 0 - 14 ani	21	16	14	14	13	12
	Printre cei care se află în ART, 15+ ani	44	49	49	51	51	50
Stânga Nistrului	Total	75	54	55	58	67	82
	Copii 0 - 14 ani	3	3	2	1	1	1
	Printre cei care se află în ART, 15+ ani	18	19	18	19	19	19

Impactul măsurilor de profilaxie

Măsurile de prevenire a transmiterii HIV de la mamă la făt în perioada 2019-2024 vor preveni 246 de infecții HIV, iar terapia antiretrovirală va preveni, în aceeași perioadă, 5,335 de decese la nivel de țară (Tabelul 33).

TABELUL 33 IMPACTUL MĂSURILOR DE PROFILAXIE, DATE ESTIMATE, REPUBLICA MOLDOVA, 2019 - 2024

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	Total (2019-2024)
Republica Moldova	Decese prevenite prin TARV	882	954	940	916	861	782	5,335
	Infecții prevenite prin PTMF	45	44	42	41	38	36	246
Dreapta Nistrului	Decese prevenite prin TARV	624	678	672	660	625	572	3,831
	Infecții prevenite prin PTMF	37	36	35	34	32	30	204
Stânga Nistrului	Decese prevenite prin TARV	258	276	268	256	236	210	1,504
	Infecții prevenite prin PTMF	8	8	7	7	6	6	42

Finanțarea controlului HIV în Republica Moldova

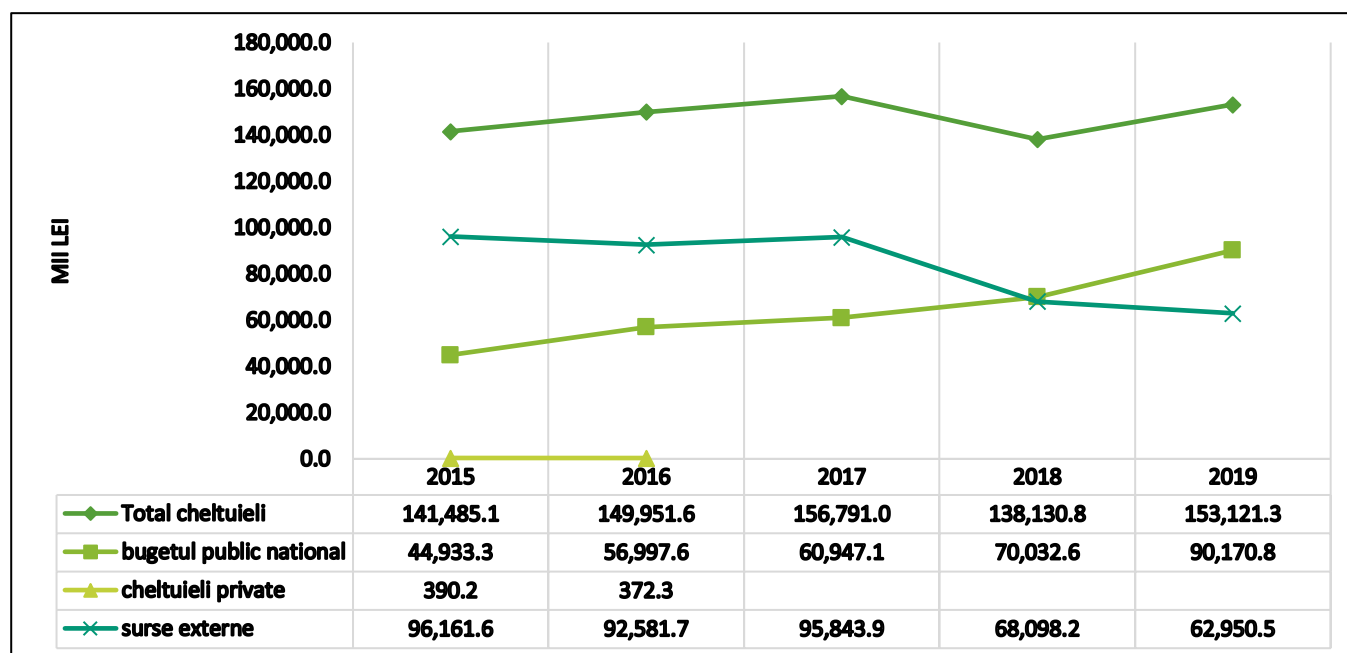
Cheltuielile pentru răspunsul național la epidemia HIV raportate la UNAIDS în baza matricei NASA Cheltuielile pentru răspunsul național la epidemia HIV în anul 2019 sunt în creștere cu circa 15 mln. MDL (+10,9%) comparativ cu cele din anul 2018 și au atins valoarea de circa 153,1 mln. MDL sau 8,712,398 dolari SUA

Resursele financiare publice au constituit cca. 90,2 mln. MDL sau 5,130,598 dolari SUA (58,9%). Resursele internaționale pentru această perioadă au atins valoarea de 63,0 mln. MDL sau 3,581,800 dolari SUA (41,1%) (Figura 15).

Concomitent este necesar de menționat că în anul 2019 cheltuielile pentru răspunsul național la epidemia HIV din contul resurselor financiare publice sunt în creștere cu circa 28,8%, de la 70,0 mln. MDL în anul 2018 la 90,2 mln. MDL în anul 2019.

În același timp, cheltuielile pentru răspunsul național la epidemia HIV din sursele internaționale s-au redus cu cca. 7,6%, de la 68,1 mln. MDL în 2018 la 63,0 mln. MDL în 2019.

FIGURA 15 CHELTUIELILE ÎN DOMENIUL HIV/SIDA PE SURSE DE FINANȚARE CONFORM MATRICEI NASA (MII MDL), 2015-2019

Surse:

- [1] *Programul Național de Prevenire și Control al infecției HIV/SIDA și ITS pentru anii 2016-2020, aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 1164 din 22.10.2016;*
- [2] *Raportul “Monitorizarea controlului infecției HIV în Republica Moldova, anul 2018”;*
- [3] *Raportul studiului integrat bio-comportamental în grupurile cu risc sporit de infectare HIV, runda 2016. Centrul PAS, Chișinău, 2016;*
- [4] *Raportul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică Privind realizarea Programului Național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și ITS pentru anii 2016-2020, compartimentul supravegherea epidemiologică, anul 2019;*
- [5] *Rapoartele Centrelor TARV cu privire la indicatorii de monitorizare a rezultatelor intermediare de realizare a Programului Național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și ITS pentru anii 2016-2020 cu privire la supravegherea medicală și tratamentul ARV a persoanelor care trăiesc cu HIV, prevenirea transmiterii HIV de la mamă la făt, profilaxia pre- și post-expunere, monitorizarea eficienței tratamentului ARV, 2019;*
- [6] Biroul Național de Statistică, www.statistica.md